

E I L M

Qüvvət elmdədir,
başqa cür heç kəs
Heç kəsə üstünlük
eyləyə bilməz.
Nizami Gəncəvi

Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiyasının
Rəyasət Heyətinin qəzeti

HAYKA

№ 11 (1225) • Cümə, 28 iyun 2019-cu il • Qəzet 1984-cü ildən çıxır • Qiyməti 50 qəpik

Konfrans Vyana şəhərinin "Hofburg" sarayında baş tutub. Konfransın təşkilatçı Prezident İlham Əliyevin irəli sürdüyü Azərbaycanın multikulturalizm modelinin təbliğinin bəşəri önəminə diqqət çəkmək, dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoq və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin müasir dünyanı narahat edən problemlərin aradan qaldırılmasında müstəsna əhəmiyyətini vurğulamaq məqsədi daşıyır. Konfransın açılışında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin tədbir iştirakçılarına müraciətini oxuyub.

Tədbirdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə çıxış edib. Şeyxülislam qeyd edib ki, kəskin ziddiyyətlər, terror, dini və milli zəmində ekstremizm, ksenofobiya, xristianofobiya, antisemitizm və islamofobiyanın tüğyan etdiyi, dini-mədəni dəyərlərə savaşa açıldığı narahat dünyamıza Azərbaycan öz nadir təcrübəsini - multikulturalizm modelini təklif edir. Bu model Azərbaycan Prezidentinin müəllifi olduğu mədəniyyətlərarası əməkdaşlığa dair "Bakı Prosesi", elan etdiyi "Multikulturalizm" və "İslam həmrəyliyi" illəri çərçivəsində ölkəmizdə və xaricdə mütəmadi keçirilən qlobal forum və tədbirlərdə təbliğ və təşviq olunur. Eyni zamanda, 2017-ci ildə dövlətimizin başçısının tövsiyəsi ilə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi nəzdində yaradılmış Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzi artıq İspaniyada və Almaniyada uğurlu beynəlxalq konfranslar təşkil edib. Vyana təşkil edilən konfrans da bu qəbildən növbəti nüfuzlu tədbirdir. Milli və bəşəri dəyərlərə, multikultural ənənələrə hər zaman böyük

Nadir Azərbaycan təcrübəsi

Ötən həftə Avstriyanın paytaxtı Vyanada "Sivilizasiyalar və dinlərarası dialoqdan bəşəri həmrəyliyə" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. Konfransın işində Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Akif Əlizadənin daxil olduğu Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyəti də təmsil olunub. Beynəlxalq konfransda dünyanın 30-dan çox ölkəsini təmsil edən 300-ə yaxın dövlət, ictimaiyyət, elm və din xadimləri, həmçinin 5 beynəlxalq və 16 qeyri-hökumət təşkilatının rəhbərləri, o cümlədən BMT Baş katibinin müavini - Migel Moratinos və Raşid Xalikov, Avstriya Federal Hökumətinin və parlamentinin üzvləri, habelə Avstriyada akkredite olunmuş səfirliklərin və beynəlxalq təşkilatların, dini konfessiyaların nümayəndələri iştirak ediblər.

önəm verən Azərbaycan bu gün dünyanın mənəvi dəyərlər mərkəzi olaraq tanınır. Multikulturalizm ölkəmizdə dövlət siyasəti səviyyəsində həyata keçirilir və bu müdrik siyasətin bünövrəsi ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Bu siyasəti yüksək səviyyədə davam və inkişaf etdirən Prezident İlham Əliyevin fəaliyyəti sayəsində bu gün Azərbaycan dinlərarası, konfessiyalararası, həmçinin məzhəblərarası həmrəyliyin nadir nümunəsinə malik bir məkən, milli birlik, mənəvi vəhdət, dini-mədəni müxtəlifliyin nadir nümunəsidir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın dünya miqyasında

mədəni sahədə çox uğurlu fəaliyyəti, milli-mənəvi irsimizi ən yüksək səviyyədə təbliğ etməsi ilə yanaşı, ümumbəşəri dəyərlərə diqqət və himayəsi Azərbaycanın bu istiqamətdə söz sahibinə çevrilməsinə ali xidmət oldu.

Allahşükür Paşazadə bildirib ki, Azərbaycan uzun illər davam edən, regionda və dünyada sülhə təhdid olan Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində yaranmış problemin ərazi bütövlüyümüz çərçivəsində həllini istəyir, Ermənistan tərəfindən BMT-nin məlum qətnamələrinə əməl olunmasını tələb edir və ATƏT-in Minsk qrupunun sülhyaratma missiyasından real nəticə

gözləyir. Şeyxülislam vurğulayıb ki, bu ilin payızında "Dünya dini liderlərinin II Bakı Sammiti" sivilizasiyalararası dialoqun inkişafına, qlobal müstəvidə insan hüquqlarının təmini və qarşılıqlı etimad mühitinin yaradılması işinə Azərbaycan dövlətinin daha bir dəyərli töhfəsi olacaq.

Konfransda həmçinin Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov, Konstantinopol Patriarxlığının Ekzarxi Emmanuel Adamakis, patriarx Filaret, Azərbaycanın Xarici İşlər nazirinin müavini Ramiz Həsənov, Prezident Administrasiyasının Millətlərə-

rası münasibətlər, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Etibar Nəcəfov, Milli Məclisin komitə sədri Səməd Seyidovun və başqaları çıxış ediblər.

BMT Baş katibinin müavini Raşid Xalikov müasir dövrdə bəşəriyyətin dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqa daha güclü ehtiyac duyduğunu deyib, sülh, əmin-amanlıq, dinc birgəyaşayış və ədalət kimi bəşəri dəyərlərin cəmiyyətdə daha geniş təbliğ edilməli olduğunu bildirib. Qeyd edilib ki, hazırda dünyada yardıma ehtiyacı olan insanların sayı durmadan artır. BMT və digər beynəlxalq təşkilatlar dünyanın müxtəlif regionlarında qaçqın və yoxsul əhali təbəqələrinə yardımlar edir. Bu da, öz növbəsində, tolerant və səxavətli yaşayış, yardımlaşma istəyini, dinlərarası və mədəniyyətlərarası dialoqun daha da gücləndirilməsini tələb edir.

BMT Baş katibinin müavini, təşkilatın Sivilizasiyalar Alyansı üzrə Ali nümayəndəsi Migel Angel Moratinos sivilizasiyalararası dialoqun əhəmiyyətindən bəhs edib. O, Prezident İlham Əliyevin 2016-cı il ölkədə "Multikulturalizm İli", 2017-ci il isə "İslam Həmrəyliyi İli" elan etməsini Azərbaycanın bu sahədə nə qədər uzaqgörən siyasət yürütdüyünü və dünyada öncül mövqedə dayandığını vurğulayıb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik Akif Əlizadə konfransda çıxış edib. Alim çıxışında bildirib ki, dünyada onlarla din, üzlərlə tərifiqət və dini dünyagörüşü var. Amma insanların yaşaya biləcəyi bir planet mövcuddur, bu da Yer kürəsidir. Milli və dini mənsubiyyətlərindən asılı olmayaraq, insanlar bu planetdə birgə yaşamağa və onu paylaşmağa məhkumdurlar.

(Davamı 2-ci səhifədə)

Əməkdaşlığın real nəticələri

səh.3

İxtiraçı alim

səh.4

Memorandum imzalanıb

səh.6

Haqq və ədalət rəmzi

səh.7

Hər kəsin daşı ağıq

səh.7

Sosial islahatlar inqilabi xarakter almışdır

Son illər ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sosial sahədə həyata keçirdiyi islahatlar, atdığı mühüm addımlar öz miqyasına, təsir dairəsinə və əhəmiyyətinə görə həqiqətən də inqilabi xarakter almışdır.

Müasir yüksək texnologiyalar dövründə hərtərəfli biliklərə yiyələnmiş intellektual peşəkarlara tələbat artdıqca, dövlətin elmə, keyfiyyətli təhsilə, bilik təqdim edən bütün strukturlara kapital qoyuluşu durmadan artmış, bu strukturlarda çalışan insanların maddi rifahının yaxşılaşdırılması daim diqqət mərkəzində olmuşdur. Ölkə başçısının 18 iyun tarixli sərəncamları bir daha göstərdi ki, iqtisadiyyat sahəsində bu günədek aparılan siyasətin, çoxsaylı radikal islahatların mərkəzində son hədəf kimi Azərbaycan vətəndaşının həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi durur.

Sərəncamların birində dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra elm və mədəniyyət müəssisələrində çalış

şan insanların əmək haqlarının artırılması nəzərdə tutulur. Bu müəssisələr arasında "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin də olması kollektivimiz tərəfindən sevinclə qarşılanmış, hamımızı daha da səfərbər etmiş, hər birimizi xalq qarşısındakı vəzifə və eyni zamanda vətəndaşlıq borcumuzu daha ləyaqətlə və şövqlə yerinə yetirməyə ruhlandırılmışdır.

Onu da qeyd etməliyəm ki, ensiklopediyanın maarifçilik funksiyasını yüksək qiymətləndirən ölkə başçısı Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının Redaksiya Heyətinin sədri kimi Ensiklopediya kollektivinə hər zaman böyük diqqət və qayğı ilə yanaşmış, qarşımıza çıxan bütün problemlərin həllinə yaxından köməklik etmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə kollektiv üçün Akademiya şəhərciyində yeni, möhtəşəm, funksional cəhətdən bütün müasir tələblərə cavab verən bina inşa edilmiş və 2014-cü ilin may ayı

nın 5-də kollektivin istifadəsinə verilmişdir. Respublika Prezidentinin 24 noyabr 2015-ci il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Milli Ensiklopediyasının 50 illik yubileyinin keçirilməsi qərara alındı. Bir ay sonra yubiley münasibətilə ensiklopediyanın bir qrup əməkdaşının orden, medal və fəxri adlarla təltif edilməsi barədə sərəncam verildi. Bütün bunlar dövlətin ensiklopediya nəşrinə olduqca böyük əhəmiyyət verdiyini əks etdirir və biz kollektivimizə göstərilən vəzifəni ardicil olaraq fəaliyyətimizlə doğrultmağa çalışırıq.

Yetişən gəncliyin maariflənməsi önündə Milli Ensiklopediyanın əhəmiyyətini nəzərə alan Azərbaycan Respublikası Prezidentinin göstərişi ilə ensiklopediya cildlərinin kitabxana variantı (hər cildin 25 min nüsxəsi) respublikanın bütün kitabxanalarına, mədəniyyət qurumlarına, ali və orta məktəblərinə pulsuz paylanılır.

İnsanların zəruri bilikləri əldə etməsində və mənimsəmə-

sində universal ensiklopediyaların rolu olduqca böyükdür. İnternet və digər elektron informasiya vasitələrindən fərqli olaraq, ensiklopediyalar daha zəngin, daha dəqiq və yoxlanılmış materialları özündə ehtiva etməklə oxucu üçün daha məqsədəuyğun informasiya mənbəyidir.

Milli universal ensiklopediyalar, o cümlədən Azərbaycan Milli Ensiklopediyası oxucuların informasiyaya artan tələbatını ödəməklə yanaşı, cəmiyyətin sosial toplum kimi birləşməsinə də müsbət təsir göstərir. Ensiklopediya ona qoyulan xərcləri ancaq xalqın maariflənməsinə verdiyi töhfələrlə qaytara bilir. Çünki ölkənin və cəmiyyətin uğurları yalnız yüzlərlə görkəmli şəxsiyyətlərdən deyil, həm də milyonlarla yaxşı təhsil almış savadlı insanlardan asılıdır.

Tofiq Nağıyev
"Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin direktoru, akademik

Rəsmi xronika

Təyinat

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin cari ilin 21 iyun tarixli Sərəncamı ilə Famil Front oğlu Mustafayev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının sədri təyin edilmişdir.

Qeyd edək ki, Famil Mustafayev 2018-ci ilin sentyabr ayından dövlət başçısının Sərəncamına əsasən, Ali Attestasiya Komissiyası sədrinin müavini vəzifəsinə təyin edilərək sədr vəzifələrini icra edib.

İqtisad üzrə elmlər doktoru olan professor Famil Mustafayev müxtəlif illərdə "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin direktor müavini, Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru, Ali Attestasiya Komissiyasının "İqtisadiyyat" elmləri üzrə ekspert şurasının sədri, Təhsil Nazirliyi yanında Təhsil və Məşğulluq üzrə Daimi Şuranın sədri vəzifələrində çalışmışdır.

Prezident sərəncam imzalayıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 18 iyun 2019-cu il tarixli Sərəncamına əsasən, dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışan işçilərin əmək haqları artırılacaq.

Sənəddə deyilir ki, göstərilən kateqoriyaya aid işçilərin sosial müdafiəsini gücləndirmək və onlara dövlət qayğısını daha da artırmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən maliyyələşən, o cümlədən, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti və aparatı, AMEA Gəncə bölməsinin aparatı, "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunda çalışan rəhbər və digər işçilərin aylıq vəzifə maaşları 2019-cu il sentyabrın 1-dən orta hesabla 40 faiz artırılacaq.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılıb ki, dövlət orqanlarının tabeliyində olan dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən qurumların dövlət qulluqçusu olmayan işçilərinin (Vahid Tarif Cədvəli əsasında əməkhaqqı alan işçilərin istisna olmaqla) vəzifə maaşlarının artırılmasını təmin etsin və Sərəncamda nəzərdə tutulan qurumlarda çalışan rəhbər və digər işçilərin vəzifə maaşlarının yeni məbləğlərini təsdiq etsin.

* * *

Dövlət başçısının digər Sərəncamına əsasən, cari ilin sentyabrın 1-dən minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 250 manat müəyyən edilmişdir.

Akademiyanın bölmələrində

Rəyasət Heyətində Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin büro üzvləri ilə görüş keçirilib. Görüşdə AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadə, AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Rəsim Əliquliyev, AMEA-nın akademik-katibi vəzifəsini icra edən, AMEA-nın müxbir üzvü Əminə Sadıqov, Bölmənin akademik-katibi, akademik Nazim Məmmədov və büro üzvləri iştirak ediblər.

İclası açan akademik Akif Əlizadə Bölmənin akademiyanın aparıcı bölməsi olduğunu vurğulayaraq son 5 ildə fəaliyyətini yeni elmi istiqamətlərdə qurduğunu deyib. Elmi-texniki infrastrukturunu modernləşdirmək istiqamətində akademiyanın Bölmədən böyük gözləntiləri olduğunu söyləyən akademiya rəhbəri elmi tədqiqatların səmərəsini artırmaq, eyni zamanda beynəlxalq elmi əlaqələri gücləndirmək məqsədilə Bölmənin xarici elmi mərkəzlərlə əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirməyi tövsiyə edib. Bölməyə daxil olan hər bir elmi müəssisəyə yeni elmi istiqamətlərdə

tədqiqatları digər institutlarla müştərək aparmağı, doktorant və dissertantlara müasir elmin tələblərinə uyğun dissertasiya mövzularını müəyyən etməyi tapşırıb.

Çıxışında İKT-nin elmi fəaliyyətdə tətbiqindən söz açan akademik proqram mühəndisliyi, idarəetmə sistemləri, robotlaşma texnologiyaları sahələrində, həmçinin uzunömürlülüyün və neyrodegenerativ xəstəliklərin tədqiqi yönündə müasir texnologiyalardan istifadə yolu ilə elmi araşdırmalara üstünlük verməyə, eləcə də ölkənin informasiya təhlükəsizliyində müvafiq institutları fəal iştirak etməyə çağırıb. Alim ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Rusiya Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Aleksandr Sergeyev ilə görüşdə müzakirə edilən məsələlərə də toxunub.

Görüşdə, həmçinin digər məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.

* * *

İctimai Elmlər Bölməsinin büro iclası keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan Bölmənin akademik-katibi, akademik Nərgiz Axundova gündəlikdəki məsələlər haqqında məlumat verib.

AMEA prezidenti akademiyanın Yüksək Texnologiyalar Parkının istehsalat müəssisələrinin fəaliyyəti üçün münbit şərait yaratmasını, Strateji Elmi Tədqiqatlar Mərkəzinin strateji əhəmiyyətli layihələrin hazırlanmasında, intellektual, hərbi-elmi və texniki potensialın artırılmasında əhəmiyyətli işlər gördüyünü də diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, qeyd olunan sahələrdə fəaliyyəti daha da inkişaf etdirmək üçün onlara elmi-texniki dəstəyi ilk növbədə Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsi göstərməlidir.

Görüşdə, həmçinin digər məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.

* * *

İctimai Elmlər Bölməsinin büro iclası keçirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan Bölmənin akademik-katibi, akademik Nərgiz Axundova gündəlikdəki məsələlər haqqında məlumat verib.

AMEA-nın Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, ta-

rix elmləri doktoru Nəcəf Müseyibli "Azərbaycanda arxeoloji tədqiqatlar: nailiyyətlər və perspektivlər haqqında" mövzusunda elmi məruzə ilə çıxış edib. Alim arxeoloji tədqiqatların Azərbaycanın qədim tarixinin öyrənilməsində müstəsna əhəmiyyətə malik olduğunu bildirib, bu istiqamətdə aparılan araşdırmalardan danışıb. N.Müseyibli arxeoloji tədqiqatlara dövlət dəstəyi sayəsində ölkə üzrə genişmiqyaslı tədqiqatlar aparıldığını, bir sıra elmi nailiyyətlər əldə edildiyini, əvvəllər elmə məlum olmayan yüzlərlə abidələrin aşkara çıxarıldığını diqqətə çatdırıb. Müzakirədən sonra suallar cavablandırılıb, bölmə məruzənin dinlənilməsi üçün Rəyasət Heyətinə təqdim olunmasını qərara alıb.

Gündəlikdə yer alan növbəti məsələ bölmə tərəfindən institut və təşkilatlara ünvanlanmış məktublarla bağlı olub. Müvafiq elmi müəssisələrə bu sənədlərə cavab verilməsi qaydaları ilə bağlı tapşırıqlar verilib.

Tədbirdə AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının bir qrup əməkdaşına Bölmənin Fəxri fərmanları təqdim olunub.

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Bunun yolu isə qarşılıqlı anlaşmadan və birgə əməkdaşlıqdan keçir. Önemli məqamlardan biri də odur ki, zaman keçdikcə dinlərarası əməkdaşlığa olan ehtiyac daha da artır. Çünki informasiya texnologiyaları əsərində yalnız hansısa bir dinin və ya xalqın mənsublarından ibarət təcrid olunmuş cəmiyyət yaratmaq mümkün deyil. Başqa sözlə, çağdaş dünyamızda dini

Nadir Azərbaycan təcrübəsi

dözümlülüyün mövcudluğu çox vacib amildir.

AMEA prezidenti həmçinin deyib ki, çağdaş dünya bəşəri dəyər kimi tolerantlıq prinsiplərini hamının qəbul etməsi və bütün cəmiyyətlərdə bərqərar olunması istiqamətində XXI əsrə qədər xeyli yol keçib. Ən azı ona görə ki, bu gün dünyada heç bir dövlət beynəlxalq

müstəvidə qəbul olunmuş tolerantlıq prinsiplərindən rəsmi şəkildə imtina etmir. Amma təbii ki, arxa planda bu prinsiplərə əməl etməyən dövlətlər və cəmiyyətlər də var. Məsələn, Ermənistan insan hüquqları və onun tərkib hissəsi kimi tolerantlıqla bağlı konvensiyalara qoşulmasına baxmayaraq, etnik təmizləmə və işğalçılıq siya-

sətindən hələ də əl çəkməyib. Əksinə, dünyanın gözü qarşısında və beynəlxalq təşkilatların mövqeyinə zidd olaraq Ermənistan monoetnik dövlətə çevrilib.

* * *

Səfər çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyəti Avstriya hökumətinin və parlamentinin üzvləri ilə görüşüb.

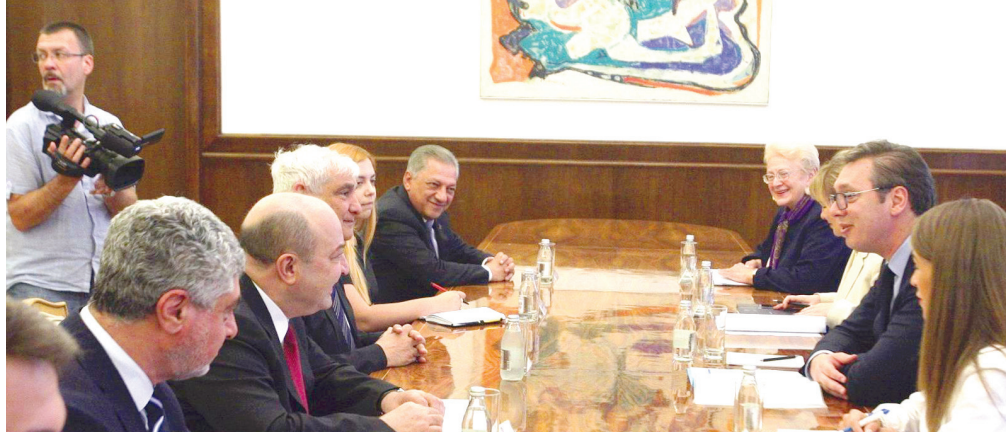
Serbiya Prezidenti Aleksandr Vuçiç Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdullayevın başçılıq etdiyi Azərbaycan alimlərinin nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüşdə iki ölkənin ali məktəbləri və elmi müəssisələri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi məsələlərinə toxunulub.

Serbiya dövlətinin başçısı ötən ilin mayında açılışında iştirak etdiyi Dillər Universitetinin nəzdində Serb Dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin səmərəli fəaliyyətindən məmnunluğunu ifadə edib. O, serb alimlərinin 20-dən çox əsərinin Azərbaycan dilinə tərcüməsinə və nəşrinə görə Azərbaycanın elmi mərkəzlərinə və nəşriyyatlarına təşəkkür edərək deyib: "Xalqlarımızı məhz belə səylər və əməkdaşlığın real nəticələri birləşdirir". Həmin vaxt Aleksandr Vuçiç universitetin fəxri doktoru adı da verilmişdi.

Görüş zamanı akademik Kamal Abdullayev bildirib ki, hazırda 30-dan çox azərbaycanlı tələbə mərkəzdə serb dilini öyrənir və serb mədəniyyəti sahəsində elmi araşdırmalar aparır. O, həmçinin Belqrad Universiteti nəzdində Azərbaycan Dili və Mədəniyyəti Mərkəzinin fəaliyyətindən razı qaldığını bildirib. Rektor Serbiya dövlətinin başçısını beşillik fəaliyyət planının işlənilməsi barədə iki mərkəz arasında əldə olunmuş razılığa, habelə iki universitet arasında aspirant və doktorant mübadiləsi proqramının işə salınması barədə məlumatlandırıb.

Prezident Aleksandr Vuçiç söhbət əs-

Əməkdaşlığın real nəticələri

nasında regionun xəritəsində Azərbaycanın son dərəcə əlverişli geosiyasi mövqedə yerləşdiyini qeyd edib, Azərbaycanın ərəzi bütövlüyünə dəstəyini ifadə edib və onun beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində tezliklə bərpə olunmasını arzulayıb. O, azərbaycanlı həmkarı, Prezident İlham Əliyev haqqında xoş sözlər söyləyərək, onun dünya arenasında öz xalqının maraqlarını müdafiə edən siyasi lider kimi çox xarizmatik şəxsiyyət olduğunu vurğulayıb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru, akademik Teymur Kərimli, Milli Məclisin deputatı Cavanşir Feyziyev və Azərbaycanın Serbiya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovinadakı səfiri Eldar Həsənov görüşdə iştirak ediblər.

Serbiya Kral Akademiyasının təşkilatçılığı ilə Belqrad Universitetində Nəsiminin 650 illik yubileyi münasibətilə elmi simpozium təşkil olunub. Simpoziumda Serbiya Kral Akademiyasının qərarı ilə təsis olunmuş "Nəsimi 650 il" yubiley və "İvo Andriç" medalları təqdim edilib.

Akademiklər Kamal Abdullayev, Teymur Kərimli, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktor müavini Paşa Kərimov, Milli Məclisin deputatı Cavanşir Feyziyev və nümayəndə heyətinin bir sıra üzvləri "İvo Andriç" medalı ilə təltif olunublar.

Eyni zamanda Azərbaycan tarixinin və mədəniyyətinin Serbiyada təbliğindəki əvəzsiz xidmətlərinə görə bir sıra Serbiya alimlərinə "Nəsimi 650 il" yubiley medalları təqdim edilib.

Beynəlxalq elmi konfrans

Fəlsəfə İnstitutunda "Müasir dövrün çağırışları Azərbaycan və Bolqarıstan fəlsəfi kontekstində" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Bolqarıstandan olan alim və mütəxəssislərlə görüşün əhəmiyyətindən danışdı. O, Azərbaycan-Bolqarıstan əlaqələrinin uzun illərdir ki, yüksək səviyyədə inkişaf etdiyini, iki ölkənin dövlət başçılarının dəfələrlə birgə tədbirlərdə iştirak etdiklərini deyib. Bildirib ki, ölkə prezidenti İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycan ilə Bolqarıstan arasında iqtisadi, sosial, siyasi, eləcə də elmi sahələrdə əlaqələrin qurulmasına hər zaman böyük diqqət göstərilmiş, ikitərəfli əməkdaşlığa dair çoxsaylı sənədlər imzalanmışdır. İsa Həbibbəyli həmçinin AMEA-nın Bolqarıstan elmi ictimaiyyəti ilə mövcud olan çoxşaxəli əlaqələrindən danışdı, cari ilin oktyabr ayında Bolqarıstan

Elmlər Akademiyasının 150 illik yubileyinin keçiriləcəyini, yubiley tədbirində AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadənin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin də iştirak edəcəyini diqqətə çatdırıb. Alim AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutu ilə BEA arasında əməkdaşlığın mövcud olduğunu, iki elmi müəssisənin alim və mütəxəssislərinin birgə layihələrdə iştirak etdiklərini də nəzərə çatdırıb. Bolqarıstanda 1 milyona yaxın türkün yaşadığını deyən İsa Həbibbəyli onların ölkənin elmi-ictimai həyatında fəal iştirak etdiklərini diqqətə çatdırıb: "Bu insanların arasında mühüm elmi tədqiqatlarla məşğul olan alimlər, elmlər doktorları, professorlar vardır".

Nəticədə sabitliyin, sülh və əmin-amanlığın hökm sürdü-

yünü, multikultural mühitin tam şəkildə təmin olunduğunu bildirərək bu baxımdan da Bolqarıstanın əhəmiyyətli ölkələrdən olduğunu vurğulayıb. Hər bir müstəqil ölkədə antropoloji tədqiqat mərkəzlərinin yaradılmasının zəruri olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli Bolqarıstanın Antropologiya İnstitutu ilə birgə tədqiqatların aparılmasının vacibliyini önə çəkib, Bolqarıstanda fəaliyyət göstərən Antropologiya muzeyinin təcrübəsinin öyrənilməsinin məqsədəuyğun olduğunu qeyd edib.

İsa Həbibbəyli BEA-nın İctimaiyyətşünaslıq İnstitutu ilə AMEA-nın Fəlsəfə İnstitutu arasında əməkdaşlığın təşkili və möhkəmlənməsi, elmi layihələrin həyata keçirilməsi, eləcə də hər iki ölkənin alimlərinin Qara dəniz ətrafında apa-

rılan arxeoloji qazıntılarda birgə iştirakına dair təkliflər irəli sürüb.

Fəlsəfə İnstitutunun direktoru, professor İlham Məmməd-zadənin "Gələcək dünya nizamı və mədəniyyətlərin qarşılıqlı əlaqəsi", institutun şöbə müdiri, professor Zümrüd Quluzadənin, Albena Nakovanın, Zöhrə Əliyevanın, Boqdana Todorovanın, Şölət Zeynalovun və Anar Qafarovun məruzələri dinlənilib. Məruzələrdə tədbirin Azərbaycan və Bolqarıstan arasında elmi-mədəni əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi, elm sahəsində birgə tədqiqatların aparılması və mühüm elmi nailiyyətlərin əldə olunması, eləcə də kadr və təcrübə mübadiləsinin həyata keçirilməsi istiqamətində geniş imkanlar açacağı qeyd olunub.

Çıxışlar ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, Azərbaycan-Bolqarıstan elmi əlaqələrinin gələcəkdə də davam etdirilməsinə dair təkliflər irəli sürülüb.

"Türk dünyasında milli mücadilə və ədəbiyyat"

Mərkəzi Elmi Kitabxanada Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu, Türkiyə Əməkdaşlıq və İnkişaf Agentliyi, Bakı Yunus Əmrə İnstitutu, Türk Dil Qurumu və Qafqaz Universitetlər Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Türk dünyasında milli mücadilə və ədəbiyyat" mövzusunda simpozium keçirilib.

Tədbiri AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq simpoziumun Türkiyənin istiqlaliyyət müharibəsinə başlamasının 100-cü ildönümünə həsr olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, 1919-cu il may ayının 19-da Mustafa Kamal Atatürkün öndərliyində Türkiyə müttəfiq dövlətlərə qarşı mübarizəyə başlayıb, nəticədə ölkənin itirilmiş əraziləri işğaldan azad olunub, Cümhuriyyət tipli müstəqil dövlət qurulub. Akademik həmin ərazilərdə ölkəmizdə də müstəqillik uğrunda mübarizənin getdiyini, bir çox əngəllərə baxmayaraq Şərqdə ilk demokratik dövlətin, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yarandığını söyləyib. Hər iki xalqın ortaq ta-

rixə malik olduğunu deyən İsa Həbibbəyli bildirib ki, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan və Türkiyənin apardığı milli mübarizəyə əngəl törətməyə çalışan böyük dövlətlər öz əməllərini gerçəkləşdirmək üçün ermənilərdən istifadə etsələr də, heç bir şeyə nail ola bilməyiblər.

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qardaşlıq və dostluq münasibətlərinə toxunan akademik hazırda iki ölkənin iqtisadi, siyasi, elmi, mədəni və digər sahələrdə əlaqələrinin artan tempə inkişaf etdiyini, yaxın günlərdə Naxçıvanda birgə hərbi təlimlər keçirildiyini diqqətə çatdırıb. Bundan əlavə, iki dövlətin münasibətlərinin dünyanın digər xalqları üçün bir model ol-

duğunu, eləcə də regionda sülhün qorunmasında mühüm rol oynadığını vurğulayıb.

Ramazan Korkmaza Azərbaycan-Türkiyə ədəbi, elmi əlaqələrinin inkişafına verdiyi töhfələrə görə, Ədəbiyyat İnstitutunun "İlin alimi" mükafatı təqdim olunub. TİKA Bakı proqram koordinatoru Teoman Tiryaki, Bakı Yunus Əmrə İnstitutunun direktoru Cihan Özdemir, Türk Dil Qurumu rəhbərinin köməkçisi Feyzi Ersoy və başqaları çıxış edərək iki ölkənin ortaq mədəniyyətindən, elmi, ədəbi əlaqələrindən, eləcə də birgə fəaliyyətin önəmindən danışdılar.

Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, professor Bədirxan Əhmədov "Azərbaycan poeziyasında milli istiqlal mücadiləsi" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib, simpozium bölmə iclasları ilə öz işini davam etdirib.

Tarixin gedişini dəyişən sərkdə

Tarix İnstitutu və Türkiyənin Dünya Avşarlar Dərnəyinin Azərbaycan şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Nadir şah Əfşar: tarixin gedişini dəyişdirən görkəmli sərkdə" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Konfransı giriş sözü ilə Tarix İnstitutunun direktoru, akademik Yaqub Mahmudov açaraq bildirib ki, konfransın məqsədi Azərbaycan xalqının dahi oğlunu dünya miqyasında tanıtdırmaqdır. Qədim və zəngin dövlətçilik ənənələri olan Azərbaycan xalqı imperiya yaratmaq kimi güclü bir mədəniyyətə malikdir: "Orta əsrlərin böyük dövlətlərini - Aqçoynlu, Səfəvilər, Əfşarlar, Qacarlar imperiyalarını məhz Azərbaycan sərkdələri yaradıblar. Nadir şahın da tariximizdə hökmdar və dahi sərkdə kimi misilsiz yeri vardır".

Məruzəçi qeyd edib ki, Nadir şah həm Osmanlı imperiyasını məğlub edərək torpaqları azad etmiş, həm də çar Rusiyasının qoşunlarını Dərbənddən kənarlaşdırmağa nail olmuşdur. O, dünya tarixində Hindistanı fəth edən 3-cü nadir sərkdədir. Nadir şah Əfşar dünyanın 3 böyük imperiyasını - çar Rusiyası, Osmanlı imperiyası və Böyük Moğol imperiyasını məğlub etmişdir. O, Səfəvi dövlətinin bütün sərhədlərini bərpa edərək və düşmənləri ölkədən çıxaraq Azərbaycan xalqının tarixində böyük bir mübarizənin qalibi olmuşdur.

AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək xalqımızın çoxəsrlik tarixinin, görkəmli şəxsiyyətlərinin dərinə, əsaslı şəkildə, sənədlər əsasında və azərbaycançılıq mövqeyindən tədqiq olunub öyrənilməsi, bu barədə əsərlərin nəşr edilib yeni nəsilərə çatdırılmasının böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini deyib. Bildirib ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin bu istiqamətdə hələ sovet hakimiyyəti dövründə həyata keçirdiyi tədbirlər Azərbaycanın müstəqilliyi bərpa olunduqdan sonra daha da vüsət alıb. Bu gün Prezident İlham Əliyevin imzaladığı mühüm tarixi sərəncamlarla tarixi hadisələrə, görkəmli şəxsiyyətlərə yenidən qiymət verilir, onların irsi və fəaliyyəti dərinə araşdırılır.

Konfransda həmçinin İctimai Elmlər Bölməsinin akademik-katibi, akademik Nərgiz Axundova, Türkiyənin Dünya Avşarlar Dərnəyinin rəhbəri Şəref Kocakaya, Tarix İnstitutunun şöbə müdiri, professor Tofiq Mustafazadə, tarix elmləri doktoru Mehman Süleymanov, professor Ədalət Tahirzadə, "Olaylar" İnformasiya Agentliyinin baş direktoru Yunus Oğuz və Dünya Avşarlar Dərnəyinin Azərbaycan şöbəsinin rəhbəri Şöhlət Əfşar və digərləri çıxış etmişdirlər.

Əməkdaşlıq

Müzakirələr aparılıb

İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunda Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "Azərbaycan ali təhsil sisteminə tədqiqat, ixtira və innovasiyaların gücləndirilməsi üçün Texniki Yardım Layihəsi"nin təhsil və layihələrin idarəedilməsi üzrə eksperti, Polşa Milli Nüvə Tədqiqatları Mərkəzinin Kibertəhlükəsizlik Bölməsinin rəhbəri, professor Jacek Gajevski ilə görüş keçirilib.

Görüşdə AMEA-nın vitse-prezidenti, institutun direktoru, akademik Rasim Əliquliyev və şöbə müdiri, texnika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Yadigar İmamverdiyev iştirak ediblər. Tərəflər arasında kibertəhlükəsizlik istiqamətində birgə qrant layihələrinin həyata keçirilməsinə dair müzakirələr aparılıb.

Birgə doktorantura proqramı

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Fransanın Monpelye Universiteti arasında imzalanmış əməkdaşlıq haqqında çərçivə sənədi əsasında birgə doktorantura proqramı elan olunub.

Namizədlər həm AMEA, həm də Monpelye Universitetinin doktorantı kimi qeydiyyatdan keçiriləcək və hər iki təşkilatdan elmi rəhbərlə təmin ediləcəklər. Proqramın şərtlərinə görə, doktorantlar təhsil müddətinin 2 ilini Monpelye Universitetində, 1 ilini AMEA-da tamamladıqdan sonra həm Azərbaycan, həm də Fransa tərəfindən fəlsəfə doktoru diplomlarına layiq görülməklər.

Müqavilə imzalanıb

Zoologiya İnstitutu ilə Çelyabinsk Dövlət Universiteti arasında birgə tədqiqatlar haqqında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. Müqavilənin məqsədi multidisiplinar tədqiqatların daha da genişləndirilməsidir.

Əməkdaşlıq çərçivəsində Rusiya ərazisində Tunc dövrünə aid "Arkaim" qoruq-muzeyi, Qobustan Milli Tarix-Bədii Qoruğu, AMEA-nın Zoologiya və Arxeologiya institutları arasında birgə tədqiqatlar aparılması planlaşdırılır.

Hər iki qorğun yaranması eyni dövrə təsadüf edir, onların arasında böyük məsafə olmasına baxmayaraq, hər iki yaşayış məskənində elmi-paleozooloji tədqiqatlar aparılacaq. Böyük İpək Yoluna düşən həmin yaşayış məskənlərindən tapılmış əhli və vəhşi heyvanların morfoloji göstəriciləri, həmin dövr sakinlərinin həyat tərzinin müqayisəli öyrənilməsi nəzərdə tutulur.

Bu məqsədlə Zoologiya İnstitutunun direktoru, fizika üzrə fəlsəfə doktoru Elman Yusifov görkəmli arxeoloq, Çelyabinsk Dövlət Universiteti nəzdində fəaliyyət göstərən "Arkaim" tarixi-mədəni qorğunun direktor müavini, tarix elmləri doktoru Gennadi Zdanoviçlə görüşüb. Görüş zamanı cari ilin oktyabr ayında Bakıda Tunc dövrünə aid yaşayış məskənlərində müqayisəli paleozooloji tədqiqat aparılması haqqında işçi seminarın keçirilməsi üçün razılıq əldə edilib.

Nüfuzlu jurnallara elmi məqalə hazırlamağın yolları

(Əvvəli qəzetimizin 8 və 10 saylarında)

Jurnal seçimi

Əldə edilən nəticələrin hansı jurnalda dərc edilməsi elmi tədqiqatın ilkin mərhələlərində planlaşdırılmalıdır. Elmi jurnalın seçimi əlyazmanı hazırlamadan əvvəl edilməli və tədqiqat mövzusunun jurnalın tematikasına uyğunluğuna, jurnalın parametrlərinin qiymətləndirilməsinə əsaslanmalıdır.

Jurnalı seçərkən qiymətləndiriləcək amilləri nəzərə almaq lazımdır. İlkin olaraq, məqsəd və hədəfləri, tədqiqat nəticələrinin yeniliyini və onlara maraq göstərən müvafiq oxucu auditoriyasını təyin etmək lazımdır. Bundan əlavə, jurnalın müəlliflər üçün təlimatlarına da diqqət yetirilməlidir. Burada əlyazmanın hazırlanması, söz limiti, ədəbiyyat siyahısının tərtib forması, məqalədə istinadların verilmə qaydası nəzərdə tutulur. Növbəti amillər - jurnalın İmpakt-faktoru (IF) və Open Access (OA), yeni jurnalın "Açıq giriş" rejimində olması nəzərdən keçirilir. Bu rejimdə fəaliyyət göstərən jurnallarda məqalə çap etdirmək üçün müəllif yüksək məbləğdə ödəniş etməlidir. Oxucular isə məqalədən pulsuz istifadə edə bilərlər. Əgər alınan nəticələr əvvəlki tədqiqatlara əsaslanırsa, onda aşağı İmpakt-faktorlu jurnal seçilməlidir. Tətbiqi cəhətdən əhəmiyyətli olan, tamamilə yeni bir orijinal nəticələr alınbsa, yuxarı İmpakt-faktorlu jurnal seçmək məqsədə uyğun olardı.

Alınmış nəticələrin regional (yerli) və ya beynəlxalq jurnallarda nəşr edilməsi onların harada tətbiq olunmasından asılıdır. Müəyyən bir sahə üzrə alınmış xüsusi nəticələri yerli jurnalda, dünya səviyyəsində əhəmiyyətli olan nəticələri isə beynəlxalq

jurnalda nəşr etmək məqsədə uyğundur. Nəticələrin əhəmiyyətliliyini nəzərə alaraq, onları ixtisaslaşdırılmış və ya çoxsahəli jurnallarda nəşr etmək olar. Əgər nəticələr müəyyən bir sahə üçün əhəmiyyətlidirsə, onda ixtisaslaşdırılmış jurnal, nəticələr başqa sahələrdə də tətbiq oluna bilərsə çoxsahəli jurnal seçmək lazımdır.

Jurnalı seçərkən oxucu auditoriyasını da nəzərə almaq vacibdir. Abunəlik modeli jurnalların oxucu auditoriyası akademik heyətdən, yeni müəllim və elmi tədqiqatçılardan ibarətdir. Akademik və ümumi oxucu auditoriyası olan jurnallar isə Open Access rejimində fəaliyyət göstərir. Hibrid jurnallar isə abunəlik və Open Access modellərini özündə cəmləşdirir. Hibrid modeli jurnal seçərkən müəlliflər məqalənin necə dərc və yayılmasına özləri qərar verirlər. Ənənəvi model seçdikdə - ödəniş tələb olunmur, "açıq giriş" rejimli model seçdikdə - əlavə ödəniş edilir.

Məqaləni dərc etmək üçün tanış olduğunuz jurnalları nəzərdən keçirmək məqsədə uyğun olardı. Elsevier, Springer, Wiley, Taylor&Francis, OUP (Oxford University Press), CUP (Cambridge University Press), AIP (American Institute of Physics), APS (American Physical Society), Nature, Science kimi aparıcı nəşriyyatların ingiliz dilində dərc olunmuş jurnallarını oxumaq lazımdır. Bu nəşriyyatların jurnallarının bir çox hissəsi yüksək sitatgətirmə göstəricilərinə malikdir.

Hər hansı bir jurnalı oxumaqla, onun tematikası və qaydaları ilə yaxından tanış olmaq, məqalənin müəllifləri və işlədikləri təşkilatlar haqqında məlumatlanmaq olar. Bundan əlavə, digər müəlliflər tərəfindən məqalələrin və

ədəbiyyat siyahısının necə hazırlanması ilə tanış olmaq və mövzuya yaxın elmi işlər tapıb, sonra onlara istinad etmək olar.

Əgər tanış jurnal yoxdursa, onda mövzuya uyğun jurnalları nəzərdən keçirmək lazımdır. Scopus, Web of Science məlumat platformalarında istinad olunma göstəricilərinə görə mövzu üzrə axtarış etmək mümkündür. Bu verilənlər bazasından sitatgətirmə dərəcəsi haqqında məlumatların əsasında jurnalları seçmək olar - İmpakt-faktor üzrə JCR-dən (Journal Citation Reports - Web of Science) və ya SJR-dən (Scimago Journals Ranking - Scopus).

Beləliklə, elmi jurnalın seçim vasitələrinə nəzər yetirək. İlkin vasitələrdən biri - jurnalın onun tematikası üzrə axtarışdır. Belə axtarışları açar sözlərdən tərtib edilmiş tematik sorğulara nəzərən, beynəlxalq verilənlər bazasında indeksləşdirilmiş jurnalların siyahısı üzrə (Web of Science və ya Scopus) axtarış etmək olar. Xüsusi axtarış və analiz vasitələrindən istifadə etməklə (Scimagojr.com, Journal Finder, Journal Metrics, Springer Journal Selector, Edanz Journal Selector və b.) məqalələrin məlumatları və ya qabaqcıl nəşriyyatların konkret başlıq cədvəlləri üzrə də (<http://sciencedirect.com>, <http://link.springer.com>, <http://www.nature.com/search/advanced> və s.) axtarışlar etmək olar.

Növbəti vasitə - nəşriyyatın seçimidir. Elsevier, Springer Nature, Wiley, Taylor&Francis, Oxford University Press (OUP), Sage, Emerald, Cambridge University Press (CUP) və b. nəşriyyatların arasından seçim etmək olar.

Bir çox nəşriyyat və jurnallar öz veb saytında və

SHERPA/Romeo saytında məqalələrə açıq giriş siyasəti haqqında məlumatlar təqdim edirlər (<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/index.php>). Jurnalın seçiminə bu məlumatların da istifadəsi faydalı ola bilər. Jurnalın parametrlərinin qiymətləndirilməsi üzrə aparılan axtarışlar - geniş tətbiq olunan bir vasitədir. Burada kvartil, Impact factor (IF), CiteScore SCIMago Journal Rank (SJR - indikator (göstərici)) parametrlərinə nəzərən axtarışlar aparılır.

Kvartil - sitat gətirmə dərəcəsinə, yeni elmi ictimaiyyətdə jurnalın tələbat səviyyəsini əks etdirən bir kateqoriyadır. Hər bir jurnal dörd kateqoriyalardan birinə düşür: Q1-dən (ən yüksəyindən) Q4-də (ən aşağıya) qədər. Ən nüfuzlu jurnallar ilk iki kvartillə - Q1 və Q2-yə aiddir.

Impact-factor (IF) - hesabat ilində əvvəlki iki (beş) il ərzində jurnalda dərc olunmuş məqalələrə edilən istinadların orta sayını təsvir edir. İmpakt faktor yalnız Web of Science-da indeksləşdirilmiş jurnallar üçün müəyyən edilir.

CiteScore - hesabat ilində əvvəlki üç il ərzində jurnalda dərc olunmuş məqalələrə edilən istinadların orta sayını təsvir edir. Yalnız Scopus-da indeksləşdirilən jurnallar üçün hesablanılır.

SCIMago Journal Rank (SJR) - PageRank alqoritminə əsaslanan və jurnala edilən istinadların sayını və onun nüfuzluğunu nəzərə alan jurnalın elmi təsirinin ölçüsüdür. Yalnız Scopus-da indeksləşdirilən jurnallar üçün hesablanılır.

Jurnal haqqında məlumatların təhlilini aparmaqla da seçim etmək olar. Burada əlyazmanın qəbul edilmə sürəti, nəşr müddəti nəzərdə tutulur.

(Davamı 5-ci səhifədə)

İxtiraçı alim

1987-ci ildə alim fəlsəfə, 1997-ci ildə isə doktorluq işini müdafiə edib, 2011-ci ildə professor, 2014-cü ildən isə AMEA-nın müxbir üzvüdür. Bağır Süleymanov elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətini neft yataqlarının işlənməsində heterogen sistemlərin qeyri-bircinsli məsaməli mühitlərdə süzülməsinin fiziki və riyazi modeləşdirilməsi əsasında layların neftveriminin artırılması, quyudibi zonanın işlənməsi və su axınlarının təcrid olunmasının yeni texnologiyaların yaradılması təşkil edir. Onun tərəfindən qeyri-bircins laylarda qeyri-Nyuton mayələrinin axını zamanı S-vari filtrasiya qanununun mövcudluğu təyin edilib, təcrübi və nəzəri cəhətdən əsaslandırılıb, qazlı Nyuton və qeyri-Nyuton mayələrin təzyiqin böhrana qədər sahələrində stasionar və qeyri-stasionar süzülməsi hərtərəfli öyrənilib. Eyni zamanda alimin rəhbərliyi altında neft hasilatı quyularında müxtəlif texnoloji proseslərin modeləşdirilməsi nəticəsində yeni tipli quyuların avadanlığının - dalma nasoslari, yeraltı temiri avadanlığı, qu-

ma qarşı süzgeçlər, müxtəlif reagentlərin - deşmə qatıqlar, depresatorlar, səthi aktiv maddələr işlənilib hazırlanıb.

Alim 216 elmi əsərin, o cümlədən 72 müəlliflik şəhadətnaməsi və patentin, 1 monoqrafiyanın müəllifidir, onun rəhbərliyi ilə 16 fəlsəfə və bir elmlər doktoru yetişdirilib. O, "SSRİ ixtiraçısı" döş nişanı, respublikanın neft və qaz sənayesinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə ARDNŞ-nin Fəxri fərmanları, Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının "Akademik Azad Mirzəcanzadə beynəlxalq gümüş medalı" ilə təltif edilib, ixtiraçılıq sahəsində birinci respublika müsabiqəsinin qalibi olub, ABŞ-ın Neftçi Mühəndislər Cəmiyyətinin üzvüdür.

Əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun və Pakistan Müsəlman Dünyası İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan-Pakistan ədəbi-mədəni əlaqələri" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Tədbiri AMEA-nın vitse-prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, akademik İsa Həbibbəyli açaraq iki ölkə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin olduğunu, siyasi, iqtisadi, elmi, mədəni, hərbi və digər sahələrdə sıx əməkdaşlıq edildiyini bildirib. Qeyd edib ki, Pakistan Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk dövlətlərdən olub, o cümlədən Dağlıq Qarabağ məsələsində ölkəmizin haqlı

mübarizəsinə daim dəstək verib.

İki dövlət arasında ədəbiyyat sahəsində də əlaqələrin inkişaf etməkdə olduğunu deyən İsa Həbibbəyli rəhbərlik etdiyi müəssisədə Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin fəaliyyət göstərdiyini, Pakistan ədəbiyyatının tarixi və bu günü, müxtəlif inkişaf istiqamətləri və problemləri, eləcə də ayrı-ayrı şair, yazıçı, dramaturqların yaradıcılığı ilə bağlı araşdırmalar aparıldığını söyləyib.

Müsəlman Dünyası İnstitutunun direktoru Sahibzadə Sultan Əhməd Əli isə öz növbəsində Ədəbiyyat İnstitutunda Pakistanın görkəmli şairi Məhəmməd İqbal-la bağlı aparılan tədqiqat işlərini yüksək

qiymətləndirib, qonaqpərvərliyə görə öz minnətdarlığını bildirib.

Daha sonra iki qurum arasında elmi əməkdaşlıq haqqında müqavilə imzalanıb, tərəflər bir-birlərinə hədiyyələr təqdim ediblər.

Konfransda həmçinin Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Bədirxan Əhmədovun "Azərbaycan-Pakistan ədəbi-mədəni əlaqələri", müəssisənin aparıcı elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Bəsirə Əzizəliyevanın "Məhəmməd İqbalın yaradıcılığında müsəlman birliyi ideyası, ilahi eşq və milli düşüncə" və Fəlsəfə İnstitutunun direktor müavini, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Eynulla Mədətlinin "Azərbaycan-Pakistan əlaqələrinə dair" mövzusunda məruzələri dinlənilib.

Xatirələrdə yaşayan həmkarımız

Neft-kimya sahəsində görkəmli alim, kimya elmləri doktoru, professor, akademik Ə.M.Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutunun sabiq əməkdaşı Natella Kazımova-nın 80 ili tamam oldu.

O, Bakı şəhərində qulluqçu ailəsində anadan olmuşdur. Orta məktəbi qızıl medalla bitirən Natella Kazımova 1962-ci ildə S.M.Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universitetinin "Kimya" fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə başa vurmuşdur. 1969-cu ildə "Arlitio- və tsikloheksiloksisilanların sintezi və tədqiqi" mövzusunda namizədlik, 1992-ci ildə isə "Mineral və sintetik yağlarına yüksək temperaturda işləyən antioksidantlar" mövzusunda "Neft-kimyası" ixtisası üzrə doktorluq dissertasiyasını

müdafiə etmişdir. Alim 1967-ci ildən ömrünün sonuna qədər Aşqarlar Kimyası İnstitutunda əvvəlcə kiçik elmi işçi, böyük elmi işçi, aparıcı elmi işçi, sonra isə baş elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır.

Natella Kazımovanın əsas elmi istiqaməti mineral və sintetik yağlara oksidləşməyə davam gətirən aşqarların sintezi və onların tətbiqinə həsr edilmişdir. O, mineral və yüksək temperaturda işləyən sintetik yağlara aşqar kimi əlavə edilən müxtəlif azot, kükdür, silisium tərkibli üzvi birləşmələrin sintezi və tədqiqi üzrə elmi tədqiqatları yerinə yetirmişdir.

Onun tərəfindən ditiofosfat tipli külsüz və eləcə də müasir aviasiya mühərrikləri üçün 225-2400C temperaturda iş-

ləyən yeni antioksidantlar işlənmiş və tətbiq üçün tövsiyə edilmişdir.

Natella Kazımova elmi fəaliyyəti dövründə özünü əməksevərliyi ilə fərqlənən, dərin biliyə malik, mürəkkəb nəzəri və tətbiqi məsələləri həll etmək qabiliyyətinə malik bir kimyaçı kimi göstərmişdir.

Alim 150-dən çox elmi əsərin, o cümlədən 65 müəlliflik şəhadətnaməsinin və altı patentin müəllifidir, dəfələrlə Respublika və Beynəlxalq Konfranslarda elmi məruzələrlə çıxış etmişdir. Onun gənc elmi kadrların hazırlanmasında da xüsusi xidmətləri olmuşdur, belə ki, alim üç elmlər namizədi və bir elmlər doktoru hazırlamışdır.

Natella Kazımova öz işində tələbkar, həm də artıq də-

rəcədə dəqiq və məsuliyyətli olmaqla yanaşı, ətrafındakılara qarşı çox qayğıkeş və təvazökar insan idi və biz - bu həssas insanla çiyin-çiyinə işləmiş həmkarları onun xatirəsini daim yaşadacağıq.

**Akademik Ə.M.Quliyev
adına Aşqarlar Kimyası
İnstitutunun əməkdaşları**

Nüfuzlu jurnallara elmi məqalə hazırlamağın yolları

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Elmi məqalənin keyfiyyətli nəşrlərdə çap olunması elmi cəmiyyətdə müzakirə olunan mühüm və aktual məsələlərdən biridir. Qeyd etdiyimiz kimi, elmi nəşrlər üçün müəyyən tələblər mövcuddur. Onlardan ən mühümü bu nəşrlərin elmi əhəmiyyətliyi və aktuallığıdır. Məqaləni hansı jurnallarda çap etdirməli olduğunu dəqiqləşdirmək üçün tədqiqatçı etibarlı mənbələrdən istifadə etməlidir. İnternet mühitində elmi informasiyanın çox sürətlə artması tədqiqatçının burada orijinal məlumat əldə etməsini nisbətən çətinləşdirir.

Məqalə dərc etdirmək üçün jurnalın məhz etibarlı beynəlxalq mənbədən seçilməsi o qədər də asan deyil. Bəzən tədqiqatçılar asan üsulla qısa müddətdə məqalə dərc etdirmək üçün alternativ yol axtarmağa başlayırlar ki, bu da öz növbəsində onları keyfiyyətsiz, bədniyyətli jurnalların tələsinə salır. Qeyd edək ki, elm sahəsində keyfiyyətsiz nəşriyyat fəaliyyətinin son illərdə geniş yayılması "Yırtıcı" (ing. "Predatory"), "Oğurlanmış" (ing. "Hijacked") və "Saxta" (ing. "fake") jurnalların sayının getdikcə artmasına gətirib çıxarıb.

"Yırtıcı" jurnal - müəllifdən ödəniş tələb edən, əvəzində isə həqiqi jurnalın göstərdiyi

redaksiya və nəşriyyat xidmətlərini göstərməyən jurnaldır. "Oğurlanmış" jurnal - pul qazanmaq məqsədi ilə çox vaxt onlayn nəşr olunan və adı əsl jurnalın adına yaxın olan jurnaldır. "Saxta" jurnal - hər hansı qanuni akademik jurnalın saxta veb saytını yaradan jurnaldır. Bu, nəşriyyat tərəfindən elmi jurnalların etikasının pozulmasında nisbətən yeni bir istiqamət ifadə edir. Belə jurnallarda nəşr olunma alimin nüfuzuna çox mənfi təsir göstərə bilər, həmçinin məqalənin indeksləşdirilməsi və istinad edilməsi üzrə gözlənilərə cavab verməyə bilər.

Elmi jurnal seçərkən keyfiyyətsiz nəşrlərin əvvəlcədən aşkarlanması üçün onları xarakterizə edən əlamətləri də qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə jurnal öz müəllifindən müstəqil olaraq rəylərin hazırlanmasını və ya həmkarları tərəfindən resenziyanın alınmasını xahiş edir. Redaksiya agentlik xidmətləri təklif edir, məsələn, ödənişli resenziyaların hazırlanması kimi (bura tərcümə, redaktə və ya əlyazmanın texniki cəhətdən hazırlanması aid deyil). Jurnal ən qısa müddətdə (2-3 gün, bir həftə və s.) dərc etmək təklifi ilə spam göndərir. Jurnal özü haqqında mötəbər olmayan məlumatlar göstərir (məsələn, Scopus və Web of Science ki-

mi verilənlər bazalarına daxil edilməsi haqqında), saxta sitatgətirmə indeksləri, mövcud olmayan və ya əhəmiyyətsiz göstəriciləri əks etdirir, ISSN-i göstərmir. Bundan əlavə, məqalənin elmi səviyyəsinin redaksiya tərəfindən artırılmasını təklif edir, öz əməkdaşlarının, mütəxəssislərinin (ekspertlərinin), redaksiya heyətinin üzvlərinin adlarını və soyadlarını gizlədir.

Jurnal sitatgətirilməklə bağlı manipulyasiyalar, çox sayda öz-özünə sitat gətirilmələri daxil etməklə elmmetrik göstəricilərin yüksəldilməsi üçün xidmətlər təklif edir, həmmüəlliflərin "satışı" ilə məşğul olur. Jurnalda mətnlərin çox sayda olması (40 və daha çox məqalə), məqalənin çox aşağı həcmli - 3-4 səhifəlik olması, jurnalın adının çox ümumiləşdirilmiş olması, bir jurnala müxtəlif istiqamətlər üzrə olan məqalələrin qəbul olunması da keyfiyyətsiz nəşrlərin əlamətləridir.

Jurnalın adının yalnız of və ya for ilə fərqlənərək eyni tematika üzrə olan jurnalın adına yaxın olması, jurnal haqqında olan məlumatlarda çox sayda tərifləyici epitetlərin olması da (məsələn, Leading publisher, the most popular journal in the area) bədniyyətli nəşrləri xarakterizə edən amillərdir. Belə nəşrlərdən qorunmaq məq-

sədilə jurnalın Web of Science məlumat bazasında indeksləşdirilməsini yoxlamaq vacibdir (<http://ip-science.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlsearch.cgi?PC-MASTER>).

Əgər məqalə qeyd etdiyimiz jurnallarda artıq nəşrə qəbul olunubsa, belə halda məqaləni necə geri götürmək olar? Birincisi, redaktorla yazışmalarda jurnal haqqında məlumatları ona bildirmək lazımdır. İkincisi, redaktora məktub yazaraq, məqaləni geri götürməyə çalışmaq lazımdır. Məktubda, məsələn, verilənlərdə, hesablamalarda və ya məqalədə başqa səhvlər olduğunu qeyd etmək olar. Yeni ziddiyyətli nəticələrin alındığını və bununla bağlı məqaləni dərc etdirməyə uyğun olmadığını bildirmək olar.

(Ardı var)

**Misir Mərdanov
Azərbaycan Milli Elmlər
Akademiyasının müxbir
üzvü, Riyaziyyat və
Mexanika İnstitutunun
direktoru, fizika-riyaziyyat
elmləri doktoru, professor**

**Aynur Həsənova
AMEA-nın Riyaziyyat və
Mexanika İnstitutunun
böyük elmi işçisi,
riyaziyyat üzrə fəlsəfə
doktoru**

Xəbərlər

Mükafat

Azərbaycan Milli İnternet Mükafatının təqdimat mərasimi keçirilib. Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar və Mədəniyyət Nazirliyinin rəsmi dəstəyi ilə keçirilən tədbirdə ölkənin ən böyük İT-şirkətlərinin nümayəndələri, mükafatın nominantları iştirak ediblər.

Tədbirdə cari ildə müsabiqədə iştirak edən milli veb-saytlar, sosial səhifələr, proqram və layihələr arasında qaliblər elan edilib.

AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Rasim Əliquliyev "Milli informasiya texnologiyalarının zənginləşdirilməsinə görə" nominasiyası üzrə mükafata layiq görülüb.

Roma və Cənubi Qafqaz

Varşava Universitetinin Arxeologiya İnstitutu tərəfindən təşkil olunan Roma və Cənubi Qafqaz - imperiya qonşuluğunun təsiri" adlı beynəlxalq konfransda Azərbaycan, Almaniya, Polşa, Fransa və Gürcüstanın antik dövr üzrə arxeoloqları və tarixçiləri iştirak ediblər.

Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun Antik dövr arxeologiyası şöbəsinin müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Zaur Həsənov və aparıcı elmi işçi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Ceyhun Eminli konfransda məruzə ilə çıxış ediblər. Azərbaycanlı alimlərin məruzələri beynəlxalq elmi konfrans iştirakçıları tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Amerikalı azərbaycanlının məruzəsi

ABŞ-ın Massaçusets Universitetinin professoru Nazim Məmmədov AMEA Dendrologiya İnstitutunda keçirilən seminarda "Azərbaycan üçün yeni perspektivli alternativ dərman bitkiləri" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Məruzəçi müxtəlif xəstəliklərin müalicə və profilaktikasında istifadə olunan dərman bitkiləri barədə ətraflı məlumat verib, müqayisəli olaraq Azərbaycan və Amerika florasında yayılmış qiymətli dərman və efir yağlı bitki növlərindən bioloji fəal maddələrin alınması, onların yeyinti və kosmetika, həmçinin farmakologiyada tətbiqi sahəsində aparılmış elmi-tədqiqat işlərindən bəhs edib.

Çıxış edən Dendrologiya İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Tofiq Məmmədov ABŞ-ın nüfuzlu universiteti ilə əməkdaşlığın faydalı nəticələr verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Qonaq həmçinin institutda müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş laboratoriyalar, endemik və dərman əhəmiyyətli bitkilərlə zəngin olan Herbari Fondu ilə tanış olub.

Kitab rəfimizdən

Neft sənayesinin patriarxı

Dövlət Neft Şirkətinin birinci vitse-prezidenti, Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, Gürcüstan Milli Elmlər Akademiyasının və Rusiya Təbiət Elmləri Akademiyasının xarici üzvü, Rusiya Beynəlxalq Mühəndislik Akademiyasının fəxri akademiki, geologiya-mineralogiya elmləri doktoru, akademik Xoşbəxt Yusifzadənin bibliografiyası Azərbaycan, rus və ingilis dillərində nəşr olunub.

Kitab akademikin 1957-2018-ci illərdə Azərbaycan, rus və ingilis dillərində dərc olunmuş elmi məqalələrini, habelə monoqrafiyalarını, geoloji xəritə və atlaslarını, elmi sessiya, simpozium və konfranslardakı məruzə və çıxışlarını, dəniz neft-qaz yataqlarının kəşfinə və texniki ixtiralarına dair informasiyaları əhatə edir.

Azərbaycan neft və qaz sənayesinin patriarxlarından biri olan Xoşbəxt Yusifzadə respublikada neftin həm birinci, həm də ikinci milyard tonunun hasil edilməsinin iştirakçısıdır. Görkəmli neftçi-alim həyatını və elmi-istehsalat fəaliyyətini respublikamızda, xüsusən də Xəzər dənizində neft və qaz-kondensat yataqlarının kəşfinə və işlənilməsinə həsr edib. O, tutduğu vəzifələrdən asılı olmayaraq, əsla elmi işdən ayrılmayıb. Onun elmi məqalələri, fundamental monoqrafiyaları bu gün neftçi-geoloqların, ali məktəblərin müvafiq fakültələrində mühazirə oxuyan müəllimlərin və təhsil alan tələbələrin stolüstü kitablarıdır.

Nəşrin redaktoru Ələkbər Abbasov, mətnləri tərcümə edənlər Riçard Peqq, Emil Bağirov və Vadim Abramenkodur.

Yeni monoqrafiya

İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunun şöbə müdiri, AMEA-nın müxbir üzvü Məsumə Məmmədovanın "İnformasiya texnologiyaları mütəxəssisləri əmək bazarının intellektual idarə olunmasında" monoqrafiyası çapdan çıxıb. Monoqrafiyanın elmi redaktoru AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Rasim Əliquliyev, rəsenziyaçıları akademik Əli Abbasov və texnika üzrə elmlər doktoru, professor Ələkbər Əliyevdir.

Monoqrafiya əmək bazarının informasiya texnologiyaları segmentinin intellektual idarə olunmasının konseptual və metodoloji əsaslarının işlənilməsinə həsr olunub. Kitabda "İnformasiya texnologiyaları mütəxəssisləri əmək bazarının intellektual idarə olunmasında" anlayışının müəllif şərhini verilib, bu sahədə idarəetmənin müxtəlif səviyyələri üzrə qərar qəbulunu dəstəkləyən model və metodlar kompleksi təqdim edilib.

"İnformasiya texnologiyaları" nəşriyyatı tərəfindən çap olunan monoqrafiya dövlət qulluqçuları, menecerlər, işəgötürənlər, informasiya texnologiyaları mütəxəssisləri və fiziki şəxslər üçün nəzərdə tutulub.

Mərkəzi Elmi Kitabxanada Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası və Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu arasında anlaşma memorandumunun imzalanması və vəkiləyə namizədlərin təntənəli andiçmə mərasimi keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan institutun direktoru, Milli Məclisin deputatı Aytən Mustafazadə insan hüquqlarının müdafiəsinin əhəmiyyəti, bu istiqamətdə aparılan islahatlar, az-təminatlı əhaliyə ödənişsiz hüquqi yardım göstərilməsinin zəruriliyi, Vəkillər Kollegiyası tərəfindən bu sahədə görülən işlər haqqında danışdı. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində respublikada bütün sahələri əhatə edən islahatlar həyata keçirilir ki, bunlar ölkəmizin davamlı tərəqqisini təmin etməklə yanaşı, məhkəmə-hüquq sistemində də islahatlar aparılmasını zəruri edir. Dövlət başçısının imzaladığı "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" Fərmanı bu sahədə aparılan islahatların keyfiyyətə yeni mərhələyə keçdiyini göstərir. Fərman məhkəmə-hüquq sisteminin müasir tələblərə uyğun təkmilləşdirilməsinə imkan yaradan kompleks addımlar atılması üçün ciddi normativ əsas verir.

Aytən Mustafazadə həmçinin qeyd edib ki, Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu və Vəkillər Kollegiyası arasında bağ-

Memorandum imzalanıb

lanacaq anlaşma memorandumuna əsasən, gələcək əməkdaşlığın əsası qoyulacaq, ödənişsiz hüquqi yardım, eləcə də vəkillərin davamlı tədrisi ilə bağlı birgə tədbirlər həyata keçiriləcək.

Vəkillər Kollegiyasının sədri Anar Bağirov çıxışında

insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ilk Dövlət Proqramının ulu öndər Heydər Əliyevin 1998-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunduğunu diqqətə çatdırıb. Prezident İlham Əliyevin 2007-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamına əsasən, iyunun 18-i Azərbaycanda İnsan Hüquqları Günü kimi təsis edilib. Natiq vəkiləyə namizədlərin andiçmə mərasiminin, Vəkillər Kollegiyası ilə Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu arasında anlaşma memorandumunun imzalanmasının bu günə təsadüf etməsinin çox əlamətdar hadi-

sə olduğunu vurğulayıb, Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verib. Bildirib ki, son dövrlərdə vəkilliyin inkişafı və nüfuzunun artırılması, maddi-texniki təminatının, o cümlədən vəkillər tərəfindən vətəndaşlara göstərilən hüquqi yardımın key-

fiyyətini yüksəldilməsi istiqamətində bir çox tədbirlər həyata keçirilib. Buna baxmayaraq, Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyəti, maliyyə müstəqilliyi, maddi-texniki təminatı, eləcə də regionlarda vəkillərin sayı baxımından müəyyən problemlər mövcuddur. Bu baxımdan, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin qeyd olunan Fərmanının müvafiq göstəriş və tövsiyələri, xüsusilə də dövlət hesabına hüquqi yardıma görə vəkilə ödənilməli olan vəsaitin Vəkillər Kollegiyasına verilməsi məsələsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Sonra Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu və Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının Rəyasət Heyəti arasında əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənədə əsasən, ödənişsiz hüquqi yardım və digər hüquqi sahələrdə tərəflər birgə tədbirlər həyata keçirəcəklər.

Tədbirdə Hüquq və İnsan Haqları İnstitutunun Dövlət və Konstitusiyaya hüququ şöbəsinin müdiri, Xırdalan şəhər Vəkil Bürosunun rəhbəri Ayxan Rüstəmzadənin "Cinayət işləri üzrə qüsurlu tibbi müdaxilə zamanı sübut etmə problemlərinə praktiki yanaşma" mövzusunda mühazirəsi dinlənilib.

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa, Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyasının Ağsaqqallar Şurasının sədri İkrəm Kerimov, Milli QHT Forumunun prezidenti Rauf Zeyni və digər çıxış edənlər Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu və Vəkillər Kollegiyası arasında imzalanan əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumunun əhəmiyyətindən danışdı. Qeyd ediblər ki, bu əməkdaşlıq hüquq sahəsində kadrlar yetişdirilməsinə və elmi tədqiqatlar aparılmasına, bu sahədə olan boşluqların aradan qaldırılmasına töhfə verəcək.

Sonra vəkiləyə qəbul üzrə ixtisas imtahanlarından müvəffəqiyyətlə keçmiş və icbari təlimi başa vurmuş namizədlərin andiçmə mərasimi olub.

Dövlət başçısının göstərişləri icra olunur

Professor Fərman Quliyevin yeni kitabı haqqında

Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin direktoru, kənd təsərrüfatı elmlər doktoru, Əməkdar aqronom, professor Fərman Quliyevin "Sitrus bitkiləri: bioloji xüsusiyyətləri və suvarılması rejimi" kitabı çapdan çıxıb. Təhsil Nazirliyinin və AMEA Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin Elmi Şurasının müvafiq qərarları əsasında çap edilmiş monoqrafiya Azərbaycan dilində sitrusçuluq sahəsində ilk dəfə tərtib olunan kitab, geniş profilli aqronomluq ixtisası alan ali məktəb tələbələri, magistrant, doktorant və bu sahədə çalışan mütəxəssislər üçün dəyərli dərs vəsaitidir.

Kitabın elmi redaktoru AMEA-nın müxbir üzvü, biologiya elmləri doktoru, professor M. Qurbanovdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin sərədrliyi ilə 2017-ci il sentyabrın 3-də Lənkəran şəhərində keçirilən respublika müşavirəsində Lənkəran-Astara bölgəsində çayçılığın, sitrusçuluğun və çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi məsələləri qarşıya qoyulmuşdur. Bu göstərişdən irəli gələn professor Fərman Quliyev kitabının məqsədi nadir aqroiqlim potensialına malik respublikamızda və xüsusilə də onun subtropik bölgəsində sitrusçuluğu inkişaf etdirmək, yüksək dad keyfiyyəti ilə seçilən dietik və müalicəvi əhəmiyyət kəsb edən sitrus meyvələri istehsalını durmadan artırmaq ölkə əhalisinin bu qiymətli, əhəmiyyətli ərzaq məhsuluna ilbəl artmaqda olan ehtiyacını təmin etmək üçün elmi-praktik əsaslandırılmasıdır.

Keçmiş Sovetlər məkanında, eləcə də Yaxın Şərqdə və Azərbaycanda subtropik kənd təsərrüfatı sahəsində görkəmli aparıcı alimlərdən, çay və subtropik bitkilərinin becərilməsi və inkişaf

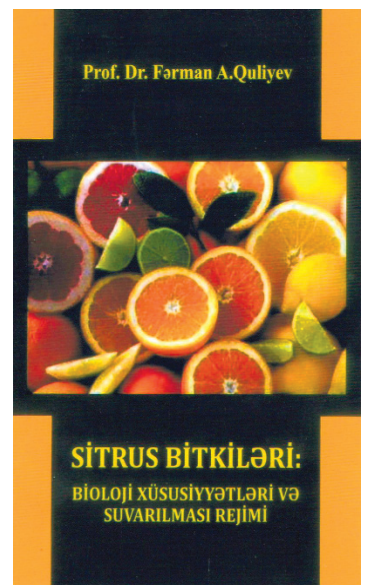
etdirilməsi sahəsində böyük əməyi olan professor Fərman Quliyev yeni kitabında daha irəli gedərək, sitrus bitkiçiliyinin Lənkəran-Astara bölgəsində yetişdirilməsinin, yüksək və keyfiyyətli meyvə məhsulunun əldə edilməsinin mümkünlüyünü, iqtisadi səmərəliliyini elmi cəhətdən təhlil edir. Kitabdan görünür ki, professor ilk dəfə olaraq Lənkəran-Astara subtropik bölgəsinin torpaq-iqlim şəraitində lumu, naringi, portağal, qreyfrut, kinkan və s. sitrus bitkilərinin açıq torpaq şəraitində yetişdirilməsinin elmi-praktik əsaslarını işləyib hazırlamışdır. Müəllif bu bitkilərin becərilməsinin aqronomik qaydalarını geniş şərh edir, ona qulluq və xidmət yollarını göstərir.

Qeyd edək ki, subtropik meyvəçiliyinin qiymətli sahələrindən olan sitrusçuluğa dair bu vaxta qədər Azərbaycan dilində belə geniş, sanballı vəsait yazılmamışdır. Professor Fərman Quliyev sitrusçuluq sahəsində apardığı 50 illik elmi-tədqiqat

qatlarının nəticələri, həmçinin Azərbaycan və xarici müəlliflərin bu sahədəki tədqiqatları, habelə ölkəmizin və qonşu dövlətlərin sitrusçularının təcrübələri nəzərə alınmışdır.

Müəllif kitabını üç bölməyə ayırmışdır. Bölmələrdə sitrus meyvəçiliyinin ümumi kursu öyrənilir, sitrus meyvəçiliyinin bioloji əsasları, sitrus əkin materiallarının aqrotexnologiyası sahəsində aparılan təcrübələr şərh edilir. Azərbaycanda sitrus meyvəçiliyinin tarixi və inkişaf mərhələləri, xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti göstərilir. Maraqlıdır ki, kitabda sitrus tingliyi üçün ərəzinin seçilməsindən hazırlanmasınadək, o cümlədən bitkinin generativ, vegetativ, çilliklə, basmalarla, cəlaqlarla çoxaldılmasının aqrotexniki üsullarla aparılmasınadək bütün proseslər elmi baxımdan şərh edilir.

Kitabda həmçinin subtropik bitkilərin bioloji və ekoloji xüsusiyyətlərinin əsaslı surətdə öyrənilməsi, ekoloji amillərin və mühit şəraitinin,

torpaqların bu bitkilər altında istifadəsi, torpaqlarda meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi yolları öz əksini tapır. Bununla yanaşı subtropik bitkilərinin suvarılması texnikası və rejimi, mineral gübrələrdən istifadə yolları göstərilir. Kitabda sitrus bitkilərinin ekini, becərilməsi, gübrələnməsi, suvarılması sahəsində aparılan təcrübələr müxtəlif cədvəllərdə öz əksini tapmışdır.

Kitabda həmçinin tədris proqramlarında nəzərdə tutulmuş laboratoriya-praktik məşğələlər izah edilir. Sitrusçuluqla məşğul olanlar laboratoriya-praktik məşğələlər vasitəsilə öz biliklərini daha da zənginləşdirə bilərlər.

Hacı Etibar Əhədov
yazıçı-jurnalist

Haqq və ədalət rəmzi

Xalqımızın görkəmli simalarından olan alim, jurnalist və mətbuat tədqiqatçısı Şirməmməd Hüseynov zahirən uzun görünməyə də, əfsus ki, bir göz qırpımında ötüb keçən ömrünü başa vurub əbədiyyətə qovuşdu. Onun sahib olduğu ali dövlət mükafatlarını, fəxri ad və titullarını, tutduğu vəzifələrini sadalamağa ehtiyac yoxdur. Professor Şirməmməd Hüseynov ilk növbədə müəllim idi və dərs deyib qəlblərində Vətən sevgisi toxumlarını səpmiş minlərlə, on minlərlə insanın yaddaşında hələ uzun illər məsləhətinə ehtiyac duyduqları müəllim kimi yaşayacaqdır.

Şirməmməd müəllim yazdığı kitabın adında olduğu kimi, hər zaman və heç də şübhə etmirəm ki, son nəfəsində "Milli haqq və ədalət axtarışında" idi. Bir çox dəbdə olan jurnalist və yazıçılardan fərqli olaraq, o, oxucularına haqq və ədalətə çağırmaqla kifayətlənirdi, özü haqq və ədalət yolunun yolçusu, parlaq nümunəsi... Az qala "idi" hissəciyi əlavə edəcəkdirdim. Axı nə üçün "idi"? Şirməmməd müəllim bundan sonra da ariflər üçün haqq və ədalət rəmzi olaraq

qalacaqdır.

Yuxarıda yazdım ki, Şirməmməd müəllimin sahib olduğu mükafatları sadalamağa ehtiyac yoxdur, xalq onu yaxşı tanıyır və şəxsiyyətinə dərin hörmətlə yanaşır. Lakin həyatın axarında olan insan fikri hər an dəyişir və mən də qərara gəldim ki, bu kiçik yazıda Şirməmməd müəllimin yalnız bir mükafatının adını çəkim. 2014-cü ildə Şirməmməd Hüseynov "Şərəf" ordeninə layiq görüldü. Deyərsiniz, nə çoxdur bu ordenə təltif olunanların sayı! Bəli, çoxdur. Lakin ömrünün sonunadək ovucda yerləşən, həcmcə kiçik, mənən nəhəng olan bu ali mükafatı üreyinin üstünə

sancılıb gəzdirməyə hamı layıqdırmı? Şirməmməd müəllim layiq idi və onun böyük üreyinin çırpıntısı iyunun 24-də səngisə də, onun şərəfli həyatı bundan sonra da nəçə nəsillər azərbaycanlıların yoluna işıq saçacaq.

Zülfüqar Fərzəliyev

Müxtəlif rənglərə çalan layıqlardan ibarət, qiymətli daş kimi müxtəlif bəzək şeyləri hazırlanmasında və s. istifadə edilən bərk mineral olan əqiq geologiya elmində tez-tez rast gəlinməyən minerallar qrupuna aid edilir.

Çox vaxt əqiqin quruluşunda xalsedonla yanaşı silisium oksidi ailəsinin digər mineralları, habelə müxtəlif karbonatlar və seolitlər, heç olmasa seladonit və b. iştirak edir. Boz, tutqun-ağ, çəhrayı, göy, qara rənglərin çalarlarında rast gəlinir. Əqiqlər tək rəng müxtəlifliyinə görə deyil, həm də aqreqatlarının morfolojiyasına və dekorativ xüsusiyyətlərinə, şəffaflıq dərəcəsinə, mineral möhtəvilərinin xarakterinə görə də fərqlənir. Göstərilən xüsusiyyətlərin müxtəlif tərkibdə uzlaşması əqiqin bir sıra növ müxtəlifliklərinin əmələ gəlməsinə səbəb olur: rənginə görə - oniks (paralel təbəqəli), farforik (tutqun-ağ), əlvan rəngli, muar tipli, alovlu, göy və s; aqreqatlarının formasına görə - jeodalar, badamcıq və salxımvarı, ulduz və boruşəkilli əqiq və s; mineral möhtəvilərinin formasına görə - dendritli, marmırlı və s.

Arizonada (ABŞ) bütün dünyada məşhur olan Daşlaşmış meşə və Monqolustanda Qobi səhrasının cənubunda Ulugey-Xid ətrafında silisium oksidinin ağaclar üzrə psevdomorfolozları geniş sahələrdə kütləvi şəkildə təzahür etmişdir.

Bəzən riolitlər içərisində yerləşən mühüm əqiq kütlələri vulkanik proseslərin gec etaplarında əmələ gəlir. Əqiqə aşağı temperaturlu hidrotermal damarlarda və çökme süxurlarda nisbətən az rast gəlinir. Onun sənaye əhəmiyyətli bir çox iri yığınları səpintilərlə bağlıdır. Azərbaycanda əqiqin əsasən Kiçik Qafqazın şimal-şərq dağətəyi hissəsində yerləşən 20-dən çox yataq və təzahürü məlumdur. Əqiq yataqları Göygöl (Hacıkənd, Todan, Yasamal), Gədəbəy (Morul), Qazax (Yaradullu), Qubadlı (Eyvazlı) rayonlarında yerləşir. Göstərilən rayonlardan əlavə bir sıra əqiq təzahürləri Şəmkir, Cəbrayıl rayonlarında və Dağlıq Qarabağda (Domu, Böyük Tağlar, Çıldiran) da məlumdur. Əqiq həmçinin

Laçın, Kəlbəcər rayonlarında və bəzi digər məntəqələrdə də aşkar edilmişdir.

Dəqiq cihazqayırma və laboratoriya həvəngdəstələrinin hazırlanmasında geniş istifadə edilir. Zərgərlikdə və dekorativ-tətbiqi incəsənət sahəsində də istifadə olunur. İtaliyanın İntibah dövründə əqiq sənətkarlar arasında bir talisman kimi populyar olub. Təsədüfi deyil ki, əqiqdən müxtəlif bəzək əşyaları və məişətdə mətah qab-qacaqlar hazırlanıb. Belə əşyalardan biri - bütöv əqiqdən hazırlanmış və diametri 75 sm olan dayaz boş-

nub ki, əqiq sağlamlıq, xoşbəxtlik və uzunömürlülük daşdır. Bu düşüncə tərzinin izlərini müasir insanlarda da müşahidə etmək mümkündür. Astroloqların iddiasına görə isə əqiq buğa bürcündə doğulanlara daha çox uyğun gəlir.

İslamda demək olar ki, bütün suallara cavab olduğu kimi, əqiq haqqında da maraqlı məlumatlar tapmaq mümkündür. Həzrət Peyğəmbər (s) və məsum imamlardan (ə) nəql edilən hədislər arasında əqiq daşı ilə bağlı məqamlar da mövcuddur.

Hər kəsin daşı əqiq

qab (nimçə) hazırda Vyana muzeylərinin birində mühafizə edilir.

Qədimdə həm də iri göz formasında çilalanıb pardaxlanmış əqiqi qara qüvvələri hürkətmək məramı ilə əzəmətli saraylardakı heykəl yerində qoyarmışlar. Ta qədimdən bu qiymətli daş kimyagərlərin, ara həkimlərinin, türkcərə ilə məşğul olanların da diqqətini çəkib. Salmələrdə xatırlanır ki, əqiq əqrəbin və zəhərli hörumçəklərin dişlədikləri insanın müalicəsində, həmçinin çətinliklərin dəf edilməsində kara gəlir. Təkidlə belə bir iddia da irəli sürülür ki, guya əqiq qaşlı üzük gəzdirlənlər gözəl nitq qabiliyyəti qazana bilərlər, tufandan qorunmaq, yarışlarda qalib gəlmək şansı artır, qəzəb hissini boğmaq asan olur.

Mifoloji təfəkkürünün hakim kəsildiyi qədim zamanlarda çoxları elə düşü-

İmam Sadiq (ə) buyurub: "Əqiq üzük taxmaq bərəkətdir, belə şəxslərin aqibəti gözəl və xeyirli olar. Əqiq üzük gəzdirmək kasıblığı, miskinliyi və nifaqı yox edər". İmam Sadiq (ə) belə buyurub: "Əqiq üzük yolumun təhlükəsizliyi təmin olunur, o, pərişanlıq görməz və işlərinin aqibəti xeyirlə nəticələnər". Həzrət Peyğəmbər (s) İmam Əliyə (ə) xitabən buyurmuşdur: "Barmağına qırmızı qaşlı əqiq tax!" İslam tarixində əqiq daşının faydaları haqqında digər izahat xarakterli yazılar da, izahlar da maraqlı doğurur.

Əqiq bədənin gərginlik olan hissələrinə istilik hissi verir və gərginliyi azaldır. Ağrıları aradan qaldırmaq üçün istifadə edilə bilər. Dəri xəstəliklərinə qarşı təsirli-dir. Sümük və diş quruluşunun qorunmasında faydalıdır. Mavi çalardakı olan əqiq-

lər bu daşın digər növlərindən fərqli olaraq boğazla bağlı problemlərdə istifadə edilə bilər. Mavi çalarlı əqiq daşı ictimai mühitdə ehtiyac duyulan soyuqqanlılıq və özünəinam hissini gücləndirir. Əsəb pozuntularını sakitləşdirir və ictimaiyyət qarşısında duyulan həyəcanı aradan qaldırır. Mavi rəngli əqiqlər nəzərə qarşı təsirli-dir.

Yosunu rəngli əqiq insanın daxili sevgi ilə doldurur və insanın ruhi inkişafına faydalı olur. Narıncı rəngli əqiqlər fiziki canlılığı artıraraq tənbelliyi aradan qaldırır, yaşanılan ana köklənme istəyini gücləndirir.

Alimlərin əqiq haqqında tövsiyələrində yer almış "mavi əqiqin çalarları" mövzusunda elmi mülahizələr də maralıdır: "Adi halda mavi əqiq adında daş yoxdur. Mavi əqiq kimi tanınan növ əslində ya mavi xalsedondur, ya da ümumiyyətlə, solğun rəngli xalsedonun kimyəvi proseslər nəticəsində rəvneqləndirilmiş halıdır. Mavi əqiqlər hər nə qədər təbii daş olsalar da, rəvneqləndirmə prosesi səbəbindən görünüşü təbii halında deyil. Əgər təsirləri səbəbi ilə kiməsə mavi rəngli əqiq daşından istifadə etmək təklif edilərsə, həmin şəxs seçim edəndə mavi krujevalı əqiq daşının üzərində dayanmalıdır".

Azərbaycan ədəbiyyatında istər obrazların, istərsə də müəlliflərin dilində əqiqə bağlı müxtəlif fikirlərə rast gəlinir.

"Deryada dişintək dürrü şəhvar tapılmaz, Ləlin kimi kan içrə əqiqi Yəmən olmaz" (S.Ə.Şirvani);

"...Hamının barmağında qırmızı əqiq üzük parlayırdı" (M.S.Orudubadi); "...Əqiq kimi iri, dən-dən və parlaq. Narın birini kəsdim. Zoğal kimi iri, əqiq kimi duru gillələr varı di" (Mir Cəlal);

"Yəmən əqiqi", "Əqiqi-Yəmən", "Əqiqin qırmızı rəngli əla cinsi" kimi ifadələr Azərbaycan ədəbiyyatının şairinə təşbehlərində kifayət qədər işlənmişdir.

Şirməmməd Nəzəri

Yeni nəşrlər

Oncildliyin birinci cildi

Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu "Azərbaycan ədəbiyyat tarixi" oncildliyinin birinci cildini nəşr edib. Cild "Şifahi xalq ədəbiyyatı" bölməsinə əhatə edir.

Kitabın baş redaksiya şurasına AMEA prezidenti, akademik Akif Əlizadə (sədr), AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli (baş redaktor), Humanitar Elmlər Bölməsinin akademik-katibi, akademik Teymur Kərimli və Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, professor Məhərrəm Qasımlı daxildirlər.

Nəşr akademik İsa Həbibbəylinin "Azərbaycan ədəbiyyatı: dövrləşmə konsepsiyası və inkişaf mərhələləri" adlı irihəcmli məqaləsi ilə başlayır.

Kollektiv elmi-yaradıcılıq məhsulu olan fundamental nəşrin birinci - "Şifahi xalq ədəbiyyatı" cildində Azərbaycan folkloru bütöv bir sistem kimi ayrı-ayrı ədəbi növ və janrların tarixi təkamül və təşəkkülü, struktur-semantik səciyyəsi, ideya-məzmun tutumu, bədii-estetik məziyyətləri ilə əlaqəli şəkildə öyrənilib.

Nizaminin türklüyü

Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun elmi katibi, dosent Əzizağa Nəcəfzadənin "Nizaminin türklüyü və türklüyə münasibəti Azərbaycan nizamişünaslığında" monoqrafiyası çapdan çıxıb.

Monoqrafiyada XIX-XX əsrlərdə yaşamış Azərbaycan tədqiqatçılarının, eləcə də müasir dövr Azərbaycan alimlərinin tədqiqatlarında Nizaminin milli mənsubiyyət etibarilə türk olması, şairin öz əsərlərində türklüyə xüsusi rəğbəti araşdırılıb. Azərbaycan nizamişünaslığını xronoloji ardıcılıqla təqdim edən tədqiqatçı mövcud araşdırmalar üzərində təhlillər aparıb.

Kitabın baş elmi məsləhətçisi və "Ön söz"ünün müəllifi AMEA-nın müxbir üzvü Nüşabə Araslıdır. Monoqrafiyanın elmi redaktoru dosent Əkrəm Bağirov, rəyçiləri professor Xəlil Yusifli və dosent İbrahim Quliyevdir.

Göstəricilər sevindirir

Dünyanın mötəbər elmi-analitik informasiya bazalarından olan "Clarivate Analytics" (əvvəlki "Thomson Reuters") 2019-cu il üçün illik hesabatını açıqlayıb. Hesabat ötən dövr üçün sözügedən bazanın siyahısında olan yenilikləri, siyahıya daxil olan və xaric edilən elmi jurnalların, onların impakt amillərinin dinamikası haqqında məlumatı əks etdirir.

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, Milli Elmlər Akademiyası və Bakı Dövlət Universitetinin birgə təsis etdiyi "Applied and Computational Mathematics" beynəlxalq elmi jurnalı 254 nəşr arasında 10-cu yerdə qərarlaşıb. Jurnalın təsir əmsali 2.365-dən 3.16-ya qalxıb ki, bu da Avropa ölkələri arasında 4-cü, keçmiş səvərlər birliyində birinci yer deməkdir.

Layihələrin qəbulu başa çatıb

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Elm Fondu Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında işləyən alimlərə əlavə yaradıcılıq imkanları yaratmaq, fundamental və tətbiqi xarakterli elmi tədqiqat işləri, neft, qaz və neft-kimya sənayesi ilə bağlı innovativ elmi araşdırmaları daha da inkişaf etdirmək məqsədilə elan etdiyi müsabiqəyə layihələrin qəbulu başa çatıb.

Müsabiqəyə yer, texnika və kimya elmləri üzrə təqdim olunan layihələr texniki ekspertizadan keçib.

Elmi araşdırmaların qeyd olunan prioritet istiqamətləri üzrə təqdim edilən və fənlərə-rası xarakter daşıyan layihələrə üstünlük verilib:

- neft-qaz yataqlarının neftveriminin artırılması;
- işlənməyə olan yataqlar-da istismar şəraitindən, dərindən,

sulaşma faizindən, hasilat səviyyəsindən, digər geoloji, texnoloji və iqtisadi amillərdən asılı olaraq quyuların istismarının rentabellik həddinin təyin edilməsi;

- yeraltı qaz anbarlarının istismarının xüsusiyyətləri, laydaxili və layarası itkilərin azaldılması üçün texnoloji proseslərin tətbiqi;

- neft-qaz yataqlarının xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla işlənmə proseslərində baş verə biləcək risklər, onları yaradan amillər və təsirin azaldılmasına dair tədbirlər;

- nanotexnologiyaların tətbiqi və tətbiqi ilə neft sənayesində olan problemlərin həllinə yönəlmiş tədbirlər;

- respublika üzrə işlənməyə olan məhsuldar çöküntülərin neft-qazlılıq potensialının dəyərləndirilməsi;

- Azərbaycanın geotektonik və neft-qazlılıq rayonlaşdırılmasının təkrar öyrənilməsi;

- qeyri-struktur tipli tələlərin aşkarlanması və öyrənilmə metodikasının işlənməsi;

- neft quyularında parafin, qətran, asfaltın və qum çökmə problemləri;

- neft sənayesində qazma, hasilat, nəql, emal və s. proseslərdə innovativ texnika və texnologiyaların (o cümlədən nanotexnologiyaların) tətbiqi;

- quruda və dənizdə neft-qaz sahəsi obyektlərinin monitorinqində müasir robototexnikadan istifadə;

- neft-qaz hasilatının identifikasiyası məqsədilə elmi cihaz və avadanlıq parkının yaradılması;

- neft-qaz kompleksində informasiya kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi problemləri;

- neft-qaz sənayesində intellektual mexatron sistemlər;

- neft-qaz hasilatının optimallaşdırılmasında kompüter proqram təminatı;

- kiçik dərinliklər geofizikasının geoloji və arxeoloji aspektləri;

- neft-qaz kompleksinin ekoloji problemləri və ətraf mühit.

Mürəkkəbliyindən, işin həcmindən, yerinə yetirilmə müddətindən asılı olaraq, kiçik həcmli layihələr üçün 50 (əlli) min manat, orta həcmli layihələr üçün 50 (əlli) mindən 100 (yüz) min manata qədər, böyük həcmli layihələr üçün 100 (yüz) mindən 200 (iki yüz) min manata qədər maliyyə vəsaiti ayrılıb. "Həvəsləndirici mükafat" nominasiyasında isə birinci yerə 10 (on) min manat məbləğində bir mükafat, ikinci yerə hər biri 5 (beş) min manat məbləğində olan iki mükafat, üçüncü yerə isə hər biri 3 (üç) min manat məbləğində üç mükafat nəzərdə tutulub.

Bakalavrların nəzərinə!

2019/2020-ci tədris ili üçün Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının magistraturasına qəbul olmuş bakalavrlar AMEA-da qeydiyyatdan keçməlidirlər. Qeydiyyat üçün aşağıdakı sənədlər tələb olunur:

- bakalavrların təhsilini başa vurduğunu təsdiqləyən diplom və ya arayış;

- şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti - 2 nüsxə;

- hərbi bilet və ya çağırış məntəqəsinə təhkim edilmə haqqında vəsiqənin surəti - 2 nüsxə;
- 3x4 ölçüdə rəngli fotosəkil - 4 ədəd;

- ödənişli əsaslarla qəbul olunanlar üçün - təhsil haqqının ödənilməsi haqqında qəbz surəti - 2 nüsxə;

- təhsil haqqından azad olmaq hüququna malik olanlar müvafiq sənədlərinin (vəsiqələrinin) notarial təsdiqi.

Magistraturaya qəbul olmuş bakalavrların qeydiyyatı 2019-cu il iyun ayının 27-dən iyul ayının 10-dək (şənbə və bazar günləri istisna olmaqla) saat 10:00-dan 17:00-dək AMEA Rəyasət Heyəti aparatının Elm və təhsil baş idarəsinin Magistratura şöbəsində aparılacaq.

Qeydiyyatdan keçməyən bakalavrlar qəbul olunanların siyahısından xaric ediləcəklər.

Ünvan: Hüseyn Cavid prospekti, 115 (I mərtəbə, otaq 150)
Tel: (+994 12) 539 20 35, (+994 12) 537 23 97.

AMEA Naxçıvan Bölməsində

AMEA-nın Naxçıvan Bölməsi Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib. Bölmənin sədri, akademik İsmayıl Hacıyev iclası açaraq Prezident İlham Əliyevin "Elmi dərəcələr verilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin və "Elmi adlar verilməsi qaydası haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi ilə bağlı fərmanlarını iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Yığıncaqda İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun Folklorşünaslıq şöbəsinin müdiri Elxan Məmmədovun "Xalq yaradıcılığında sevginin Ərtoğrul Cavid nümunəsi" mövzusunda elmi məruzəsi dinlənilib. Tədqiqatçı alim Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 18 aprel 2019-cu il tarixli "Ərtoğrul Cavidin 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" imzaladığı sərəncamı xatırladı. O, bu sənədi Ərtoğrul Cavid şəxsiyyətinə, irsinə böyük hörmət və ehtiram göstəricisi

olmaqla yanaşı, həm də el-mimizin, mədəniyyətimizin inkişafına göstərilən diqqət və qayğının təzahürü kimi yüksək dəyərləndirib. Qeyd edib ki, Hüseyn Cavid nəslinin layiqli davamçısı Ərtoğrul Cavid qısa, lakin mənalı həyat yolunda Azərbaycan elmi, ədəbi, mədəni mühitində özünəməxsus iz qoyub, 200-dən çox unudulmaqda olan el nəğmələrini, folkloru, xalq musiqisi və rəqslərini toplayıb nota köçürüb, onlara ikinci həyat verib.

Sonra elmi-tədqiqat müəssisələrinin şöbə və laboratoriyalarına müsabiqə üçün sənəd qəbulunun yekunu barəsində bölmənin elmi katibi Rəşad Zülfüqarov məlumat verib. Elmi-təşkilat şöbəsinin müdiri, aqrar elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Orxan Bağirov isə bölmənin elmi müəssisələrində 2019-cu ilin birinci yarısında aparılmış elmi-tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabatın keçirilməsi haqqında çıxış edib.

Bioresurslar İnstitutunun direktoru, akademik Tariyel Talibov çıxışında Naxçıvan Muxtar Respublikasında xüsusilə müalicəvi təsiri olan 800-ə qədər dərman bitkisinin mövcud olduğunu, onlardan 30 növünün rəsmi dərman bitkisi kimi qəbul edildiyini söyləyib. Bildirib ki, institutun əməkdaşları muxtar respublika ərazisinə təşkil edilən ekspedisiyalar vasitəsilə həmin dərman bitkilərinin yayılma zonalarını müəyyənləşdirib, belə bitkilərin tərkibindəki bioaktiv maddələri aşkarlayıb və həmin maddələrin ayrı-ayrı xəstəliklərdə müalicəvi əhəmiyyətlərini öyrəniblər. Bu istiqamətdə aparılan tədqiqatların nəticəsi olaraq "Naxçıvan Muxtar Respublikasının dərman bitkiləri" ad-

lı kitab nəşr edilib və hazırda institutun bir qrup əməkdaşı gigiyenik qaydada, müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilməsi üçün xüsusi təcrübələrlə yoxlanılan reseptlər əsasında təqribən 100-dən çox bitkidən istifadə edərək dərman bitkisi qarışığı hazırlayırlar. Qeyd edilib ki, hazırlanan dərman bitkilərinin qarışıqları hələlik 16 adda - ürək və qan-damar sistemi, mədə-bağırsaq, qaraciyər, duzlaşma, şəkər və digər xəstəliklərin müalicəsində istifadə olur.

İclasda həmçinin Təbii Ehtiyatlar İnstitutunun elmi katibi, dosent Əhməd Qarayevin 70 illik yubileyinin qeyd edilməsi və səmərəli elmi fəaliyyətinə görə bölmənin Fəxri fərmanı ilə təltif edilməsi ilə bağlı qərar qəbul olunub.

Sonda bir sıra cari məsələlərə baxılıb.

İclasda həmçinin Təbii Ehtiyatlar İnstitutunun elmi katibi, dosent Əhməd Qarayevin 70 illik yubileyinin qeyd edilməsi və səmərəli elmi fəaliyyətinə görə bölmənin Fəxri fərmanı ilə təltif edilməsi ilə bağlı qərar qəbul olunub.

Sonda bir sıra cari məsələlərə baxılıb.

İlk muzeyimizin mənəvi varisi

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində "Muzey, arxiv və kitabxanalarda qorunan milli dəyərlərin tədqiqi, təbliği, mühafizəsi və bərpası" mövzusunda III respublika elmi konfransı keçirilib. Hər il ənənəvi olaraq təşkil edilən konfrans Azərbaycan İstiqlal Muzeyinin 100 illiyinə həsr olub. Tədbirdə muzey əməkdaşları ilə yanaşı, respublikanın müxtəlif elmi-tədqiqat müəssisələrinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Muzeyin direktoru, akademik Nailə Vəlixanlı çıxış edərək tariximizin, mədəniyyətimizin öyrənilməsində və təbliğində muzeylərin rolundan danışdı. O, rəhbərlik etdiyi müəssisədə milli dəyərlərimizin

mühafizəsi, bərpası və nümayişi istiqamətində görülən işlərdən bəhs edib. Ölkəmizin ilk dövlət muzeyi olan İstiqlal Muzeyinin yaranma tarixi barədə məlumat verən akademik bildirib ki, 1919-cu il dekabrın 7-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin quruluşunun birinci ildönümü münasibətilə elə parlamentin binasında təşkil olunan bu muzey cəmiyyəti bir neçə ay fəaliyyət göstərmişdir. 1920-ci il aprel ayının 28-də Azərbaycanda sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra isə muzey fəaliyyətini dayandırdı.

"Muzey öz fəaliyyətini 71 il sonra, 1991-ci il yanvarın 9-da müstəqilliyimizlə birlikdə bərpa edib" - deyən alim 1919-

cu ildə yaradılan muzeydən heç bir eksponatın qalmadığını söyləyib. O, yenidən fəaliyyətə başlayan bu mədəniyyət ocağının "İstiqlal" adını alaraq birinci muzeyin mənəvi varisi olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, 28 il əvvəl 7 minədək eksponatla fəaliyyətə başlayan muzeydə hazırda 20 mindən çox eksponat var. Muzeydə Azərbaycanın istiqlal yolunu geniş şəkildə işıqlandıran zəngin ekspozisiya yaradılıb.

Sonra Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Muzeyşünaslıq kafedrasının dosenti, muzeyşünas Elfira Məlikovanın məruzəsi, eləcə də tarix, etnoqrafiya, arxeologiya, numizmatika, muzey, kitabxana və arxiv mövzuları üzrə 30-a yaxın elmi məruzə dinlənilib, müzakirələr aparılıb.

Redaksiya heyəti:

Akif Əlizadə, İbrahim Quliyev, İsa Həbibbəyli, Tofiq Nağıyev, Dilqəm Tağıyev, Rasim Əliquliyev, Əhliman Əmiraslanov, Qərib Məmmədov, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev, Fəxrəddin Qədrirov, Teymur Kərimli, Nazim Məmmədov, Nərgiz Axundova

Redaktor: Zülfüqar İslamoğlu

Redaktor müavini: Sədayə Mürsəlova
Dizayner: Hilal Ağamoğlanov

Məsul katib: Qaliya Əliyeva
Çapa məsul: Akif İbişov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.

Azərbaycan MEA Rəyasət Heyətinin binası,

"Elm" qəzetinin redaksiyası

E-mail: elm_qezeti@science.az

Qəzet "Elm" qəzetinin redaksiyasında yığılır və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Çapa imzalanmışdır: 27.06.2019-cu il.

Sifariş: 2131

Tiraj: 500

Без денег сказку былью не сделать

К 2024 году Россия планирует войти в пятерку ведущих стран по уровню развития науки и технологий, но только по приоритетным направлениям Стратегии научно-технологического развития России. Выполнение этого показателя министр науки и высшего образования Михаил Котюков и президент РАН Александр Сергеев обсудили на пресс-конференции, посвященной презентации приоритетных направлений национального проекта "Наука".

В паспорте нацпроекта "Наука" одним из показателей названо вхождение России в пятерку самых передовых по развитию науки и технологий стран. Однако в странах, входящих в пятерку сейчас, среднегодовые показатели расходов на одного исследователя составляют 150 тысяч долларов, что в десять раз превышает аналогичные расходы в

России. Для достижения этой цели, по словам министра, в России планируют увеличить затраты на научные исследования, а ответственным за выполнение показателя станет сам министр.

"Просто проводить прямые сопоставления затрат не всегда корректно: там разные издержки, разная налоговая система, поэтому всегда надо вносить свои коррективы", - пояснил Михаил Котюков. - Мы понимаем, что россий-

ский исследовательский бюджет выглядит скромно в мировом масштабе - 1 пункт ВВП, чуть больше. Но наша цель, как говорил Александр Михайлович, по меньшей мере удвоить эти показатели, и об этом говорит стратегия научно-технологического развития Российской Федерации.

Вхождение в пятерку является показателем паспорта национального проекта "Наука", и ответственен за него

министр науки и высшего образования. Мы, конечно, будем всячески интегрировать все возможности, которые есть в стране, но отвечает за это на сегодняшний день Министерство". При этом по мнению Котюкова и Сергеева, цель достижима, но в меньших масштабах. В Стратегии научно-технологического развития России обозначено семь приоритетных направлений, которые в РАН разделили на 126 научных областей. В этих направлениях Россия и будет стремиться войти в пятерку. "Мы прекрасно понимаем, что сделать это вообще по всей карте науки невозможно, - прокомментировал президент РАН. - Поэтому речь идет, конечно, о приоритетных направлениях. Там, где у нас есть компетенции, ресурсы, кадры. И если вы посмотрите, там, где есть вопросы, связанные с публикационной активностью, у нас речь идет о приоритетных направлениях".

Занимательная метеорология

В наше время, когда исследованием атмосферы занимаются ракеты, а данные для прогноза погоды предоставляют спутники, дождь по-прежнему не выдает своих тайн. И если даже десятки сайтов с метеоданными не предвещают осадков, ливень может застать вас врасплох. Да что там просто ливень, когда с неба иногда падают животные, растения и даже предметы. Австралийцы, французы и поляки дружно сравнивают дождь с лягушками и все это образность речи, а что, когда с неба падают реальные лягушки?

Греческий историк Афиней в трактате "Пир мудрецов" цитирует книгу, написанную во II столетии до н.э. философом Гераклитом Лембом. Согласно ей, жители Пелонии и Дардании так пострадали от обильного лягушачьего дождя, что им пришлось покинуть свои дома: "они уже не могли ни пользоваться водой, ни ступить на землю из-за множества лягушек, которые были повсюду, а также досаждал и запах, распространяемый издохшими тварями". Кстати, тот же Афиней в своем труде отмечает, что вместе с дождем очень часто падают и рыбы. Иногда животные после падения выживают, но бывают случаи, когда до земли долетают только их фрагменты.

В начале 20 века американский ихтиолог Юджин Гаджер установил подлинность 71 описания рыбного дождя за период с 300 года н.э. до XX века. Из недавних случаев - в 2002 году шел дождь из рыбы в одной из деревень Греции. В 2005-м белградская пресса написала об обильном дожде из лягушек. Очевидец рассказал, что разглядел облако необычной формы: "И тут начали падать лягушки. Я подумал, что взорвался грузженный лягушками самолет". В 2007 году подобный случай произошел в Испании, а 2010 году - в Венгрии и Кении. 2011-й ознаменовался "птичьими осадками". В Швеции дождило воронами и галками, а в США - несколькими тысячами дроздов. Как оказалось, все дело в водяных смерчах, хотя есть и противники этой версии. Земные животные и рыбы поднимаются силой ветра с поверхности, птицы - перехватываются в полете. А некоторые водяные смерчи и торнадо могут осушить даже большой водоем, заставив затем местную фауну упасть на расстоянии в форме дождя.

В 2014 году вышла книга "Занимательное дождеведение". Ее автор - Синтия Барнетт написала первый основательный труд об истории дождя, где собрала факты о влиянии погоды на историю человечества, о первых метеопрогнозах и зонтиках. В том числе Синтия Барнетт описала многочисленные случаи странных осадков, которые зафиксированы в трудах средневековых летописцев, рассказах очевидцев, сводках новостей.

Молодильный гранат

Старение определяет появление многих заболеваний. По этой причине ученые тщательно изучают этот процесс и учатся замедлять его. Полученные знания могут пригодиться в лечении целого ряда недугов и улучшить качество жизни пациентов преклонного возраста.

Недавно исследователи из Федеральной политехнической школы Лозанны сделали еще один шаг в этом направлении. Они провели клинические испытания соединения под названием уролитин А. Оно производится из биомолекул, обнаруженных в гранате. Вещество показало отличные результаты в замедлении старения митохондрий у пожилых пациентов. И, что самое важное, специалисты не обнаружили никаких побочных эффектов.

зопасность и эффективность соединения тестировали на протяжении 28 дней. Для этого всех испытуемых разделили на четыре группы, каждая из которых получала различную дозу уролитина А (250, 500, 1000 миллиграммов) или плацебо.

После этого авторы работы проверили наличие биомаркеров уролитина А в образцах крови, взятых у участников эксперимента. Они присутствовали у всех участников из первых трех групп, при этом побочные эффекты снова отсутствовали.

Что самое важное, соединение, принимаемое в дозировке 500 и 1000 миллиграммов, повлияло на экспрессию генов митохондрий в клетках скелетных мышц. Это привело к стимулированию митохондриального биогенеза, как это происходит при выполнении физических упражнений.

Ранее авторы проекта рассказывали, как тренировки способствуют долголетию. В данном случае похожий эффект производил прием уролитина А. "Послед-

ние данные показывают, как уролитин А может влиять на здоровье человека", - говорит ведущий автор работы профессор Йохан Овер.

Как предполагают ученые, лечение, основанное на приеме уролитина А, может замедлить или даже обратить вспять потерю скелетных мышц. (Этот процесс, как и ослабление других тканей, усиливается по мере старения человека.)

Специалисты компании Amazentis планируют использовать полученные результаты, чтобы вывести продукт на основе уролитина А на рынок. Между тем ученым предстоит проделать еще немало работы, прежде чем подобная терапия будет одобрена к использованию.

Отметим, что ранее специалисты выяснили, что источник молодости есть в нас самих. Кроме того, оказалось, что на процессы старения влияет "старая" пища.

Научная статья по итогам работы опубликована в издании *Nature Metabolism*.

Поясним, что уролитин А - это химический продукт, который производится организмом человека, когда он употребляет в пищу гранат, клубнику или орехи. Более ранние работы показали, что это вещество способно продлевать жизнь червей и мышей.

Оно, по всей видимости, борется со старением за счет улучшения функций митохондрий - их также называют "электростанциями" клеток. По такому же принципу действуют физические упражнения.

Полученные данные немало заинтересовали специалистов, которые решили исследовать действие этого "молодильного яблока" на людях, а также определить его эффективность и, что немаловажно, безопасность.

С этой целью они синтезировали соединение уролитин А из молекул, обнаруженных в гранате. После этого 60 пожилых людей получали его в различных дозировках. Как и положено, в работе также принимала участие контрольная группа - им давали плацебо.

Отмечается, что все участники эксперимента вели сидячий образ жизни, но были в целом здоровы.

Сначала ученые оценили безопасность однократного приема уролитина А, который испытуемые получали перорально. Количество вещества варьировалось между 250 и 2000 миллиграммами.

Специалисты не заметили никаких побочных эффектов приема вещества после сравнения состояния людей из двух групп.

Затем исследователи приступили к более серьезной и длительной проверке: бе-

Есть ли жизнь на Марсе...

НАСА подтвердило обнаружение метана в атмосфере Марса, соответствующее заявление опубликовано на сайте американского ведомства.

"Марсоход сделал удивительное открытие: самое большое количество метана за

время измерений во время этой миссии, - около 21 миллиардных долей. Одна миллиардная доля означает, что если взять объем воздуха на Марсе, одну миллиардную часть объема воздуха составит метан", - говорится в сообщении.

По словам ученых, присутствие метана в атмосфере лишь косвенно свидетельствует о наличии жизни микроорганизмов, так как этот газ может образоваться и в результате "взаимодействия между камнями и водой". Уточняется, что марсоход приборами для определения происхождения метана не

оборудован.

Ранее американские СМИ сообщили, что марсоход обнаружил в атмосфере Марса значительное количество метана. Отмечалось, что его наличие позволяет специалистам НАСА сделать предположение о существовании на планете живых микроорганизмов.

Редакционная коллегия:

Акиф Ализаде, Ибрагим Гулиев, Иса Габибейли, Тофик Нагиев, Дильгам Тагиев, Расим Алигулиев, Ахлиман Амирасланов, Гариб Мамедов, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев, Фахраддин Гадилов, Теймур Керимли, Назим Мамедов, Наргиз Ахундова

Редактор: Зульфугар Исламоглу

Заместитель редактора: Сада Мурсалова

Ответственный секретарь: Галия Алиева

Дизайнер: Хилал Агамогланов Ответственный за выпуск: Акиф Ибишов

Адрес: Баку, AZ 1001,

ул. Истиглалият, 30, Президиум НАНА, редакция газеты "Наука"

E-mail: elm_quezeti@science.az

Газета набирается в редакции и печатается в издательстве "Азербайджан".

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Подписано к печати:

27.06.2019 года

Заявка: 2131

Тираж: 500

Это интересно

Жизнь, уместившаяся в миниатюре

Огромный путь, пройденный к открытию сибирской нефти, уместился в миниатюре. Необычный подарок в виде маленьких книг о Герое Социалистического труда, лауреате Ленинской премии Фармане Салманове преподнесли Сургутскому краеведческому музею.

Книга издана заслуженным работником культуры, создателем и руководителем Музея миниатюрной книги Зарифой Салаховой.

Миниатюрная книга о Фармане Салманове содержит 296 страниц, ее размер 50 на 60 миллиметров. Нашлось место для тридцати фотографий. По две таких миниатюры Зарифа Салахова пообещала подарить и каждой сургутской библиотеке, и отдельно - гимназии, которая носит имя легендарного геолога.

Сногшибательное открытие

Археологам удалось наткнуться на в глубинах Северного моря на фрагменты 8000-летней Атлантиды. Эксперты установили, что вышеуказанный водоем содержит некое здание, возведенное 8000 лет назад, которое, по несчастливому стечению обстоятельств, оказалось под водой.

Главной предпосылкой для столь несчастливой судьбы города стало наступление ледникового периода. Прежде рыбакам удавалось находить занимательную экосистему в 80-километровой зоне от голландского побережья. Также в пользу предположения о возможной заселенности территорий свидетельствуют человеческие кости. Именно поэтому ученые сделали вывод, что это был затопленный город Доггерлэнд.

Средство от шизофрении

Капуста брокколи давно приобрела славу полезного овоща. Содержащиеся в ней соединения способны бороться с сахарным диабетом и раком толстой кишки. Ученые из Университета Джонса Хопкинса в ходе нескольких исследовательских работ с участием животных и людей установили, что вещества, содержащиеся в этом продукте, помогут медикам бороться с шизофренией.

Как заявляют авторы, выделенный из ростков брокколи сульфорафанозолит в перспективе снизить дозы антипсихотических препаратов, которые в настоящее время используются для ослабления симптомов болезни. Проблема в том, что антипсихотические препараты, которые позволяют побороть все эти негативные проявления заболевания, могут вызывать проблемы с пищеварением и сердечно-сосудистой системой. Таким образом применение экстракта ростков брокколи в некоторой степени поможет избежать побочных эффектов.

Ранее авторы проекта писали о том, что брокколи может защищать от смертельных доз радиации.

Науке противопоказан цинизм

(Начало на стр.6)

Я не поленился, скачал базу данных журналов по общественным дисциплинам (SJR) и проанализировал распределение этих изданий по странам. Вышло, что 63,4% журналов по общественным дисциплинам выходят в двух странах: США и Великобритании. А в первом квартале журналы, издающиеся в США и Великобритании, составили и вовсе 90,7%. Другие страны представлены в первом квартале единично, а некоторые совсем не представлены. Так, в первом квартале совсем нет журналов, выходящих во Франции. Но кто скажет, что во Франции слабая общественная наука, что там нет блестящих ученых международного уровня?

Российским обществоведам, социологам в том числе, чиновники говорят: публикуйтесь в американских или английских журналах или мы не будем вас поддерживать. Но ведь надо учитывать, что помимо уже упомянутой "почвенности" национальных изданий существует и политический фактор, осложняющий размещение статей за рубежом. Статьи российских ученых даже к рассмотрению не примут, если в них не заявлена жесткая критическая позиция по отношению к российской власти. Спрашивается, а понимают ли это те, кто руководит российской наукой?

Дело здесь не в том, что мы не готовы занять критическую позицию по отношению к намеренным или непреднамеренным последствиям действий властей. Для ученых важно, чтобы критика, если она звучит, имела солидные, научные основания, поддерживалась логикой проводимых исследований, а не установками, которые навязываются ему извне.

Тот же Дильтей, а вместе с ним и многие другие исследователи отмечали, что общественные, гуманитарные науки дискурсивны по определению. В гуманитарной сфере исследований аргументация более "языковая", пространная, чем в науках о природе. В 1959 году известный английский писатель Чарльз Перси Сноу написал книгу под названием "Две культуры", в которой противопоставил друг другу культуру естественных наук и культуру гуманитариев. Его раздражало то, что гуманитарии слишком часто говорят о ценностях, слишком часто подчеркивают амбивалентность тех явлений, с которыми имеют дело. Эти особенности того предмета, который изучается в общественной науке и требует от нее "больших" форм - монографий прежде всего. Не случайно самые важные, запоминающиеся работы в области общественных наук имеют форму монографий. Статьи тоже важны, но как промежуточная форма, как одномыслие, которое подготавливает серьезный труд, в котором наконец будет изложен весь предмет во всей его сложности.

Однако не только монографии, но и другие формы научной деятельности важны для гуманитариев. Возьмем, к примеру, переводы. Нам говорят, зачем учитывать переводы, если все и так есть на английском языке. Читайте по-английски, вот вам и решение ваших проблем. Проблема в том, что в общественной науке далеко не все работы, заслуживающие внимания, публикуются в англоязычном переводе. Многие важнейшие работы выходят на французском, немецком, испанском, итальянском, а сейчас и китайском языках. Если гуманитарий желает быть в курсе того, что делается в современной науке, которая развивается не только в США и Великобритании, то он должен прочитать эти работы в переводах. Как правило, переводчики - такие

же ученые, такие же профессионалы и то, что они делают, - это весомый вклад в науку. Или такая деятельность, как исследование по запросу директивных органов. Сейчас президент России предложил оценивать работу губернаторов по системе критериев. Это ответственная работа, которая имеет последствия как для конкретных регионов, так и для страны в целом. В этой работе вопреки мнению дилетантов есть методологический, фундаментальный аспект. В работе по подобным проектам принимают участие ученые, как правило, высококвалифицированные. Но отчеты, которые они готовят, ложатся на стол руководства и вряд ли когда-либо будут опубликованы в виде статей или монографий. Тратится время, расходуются силы, ресурсы, но работа никак не учитывается в существующих критериях эффективности.

А экспертная работа? Нужно ли ее учитывать? Нужно ли учитывать вклад ученого в воспроизводство научных кадров - чтение лекционных курсов, руководство магистрантами и аспирантами, работу в диссертационных советах? Если не делать этого, то наука закончится на поколениях ныне живущих ученых. Если делать ее, то это некое подвижничество. По крайней мере именно так этот вид деятельности в настоящее время рассматривается чиновниками.

В науке может быть троечетверо ученых, занимающихся одним из редких, древних языков и текстами на нем. Они исправно публикуются, цитируют друг друга, но общий уро-

вень цитируемости у них низкий, эффективность, с точки зрения чиновников, невысокая. Что делать? Закрывать это направление? Но так мы постепенно придем к ситуации, когда придется закрывать не только изучение древних языков, но и актуальные тематики только на том основании, что людей, работающих по данным направлениям, немного, а уровень цитируемости у них - так себе. Приведу пример из собственной дисциплины. Как вы думаете, сколько у нас "семейников" - тех, кто занимается проблемами семьи, ее трансформацией и перспективами? По пальцам одной руки можно пересчитать. Старые кадры уходят, а новое поколение при нынешнем уровне оплаты труда - не писаном, а реальном, - не торопится в науку, не желает тратить деся-

тилетия на освоение знаний, защиту магистерской, кандидатской, докторской диссертаций только для того, чтобы "приземлиться" на профессорский оклад, который меньше заработной платы рядового клерка в частной компании. Повторюсь, очень непростой вопрос и количественной стимуляцией его не решить. Нужны совсем другие решения.

Этот науки меняется потому, что эффективность науки меряется не самими учеными, а теми, кто ошибочно считает, что наука - это такая же область жизни, как, к примеру, торговля. В торговле многие показатели эффективности фиксируются количественно - закупки, продажи, прибыль. Внедрение подобных методов в науку приводит лишь к тому, что у кого-то из ученых появляется желание уехать в те страны, где отношение к производству знания более уважительное. Мы видим, что поток уезжающих за рубеж ученых пока не ослабевает, а в последнее время усиливается.

Другая категория ученых пытается приспособиться к этой ситуации и делает это, поступаясь принципами, издавна регулирующими сферу научной деятельности. Ну, хорошо, говорят они себе, раз такие правила, буду делать так, как они нам предписывают. Публиковать по 10 статей в год, да, ничтожных с научной точки зрения, но зато выгодных с точки зрения предьявляемых научным учреждениям требований. Раз система настроена на то, что ставить ученым нереальные, издевательские задачи, значит, ничего не остается, как

хитрить, поддакивать ей, производить имитационные продукты.

Такая позиция с человеческой точки зрения понятна, какие только испытания ни устраивала российской науке власть за последние 30 лет, но, по сути, такая позиция цинична: на цинизм чиновников ученые отвечают своим цинизмом, принося в жертву содержание научного труда. Цинична эта позиция еще и потому, что сами ученые хорошо понимают, где дельная статья, сильная монография, а где слабенькое подобие научной работы, перепев старых мотивов, формальная отписка. Речь идет не об ошибках, не о спаде продуктивности, а сознательном введении в заблуждение тех, кто навязывает науке невыполнимые задачи. Но помимо прочего еще и о создании в поле науки весомого, имеющего тенденцию к росту имитационного сегмента. А теперь представьте себе, какие уроки получают в этой ситуации молодые ученые.

Наукометрия никогда не была собственно наукой. В былые времена ею занимались сами ученые как направлением, которое сопутствует научной деятельности, которое не формирует поле научных исследований, а отражает текущее положение вещей. План по увеличению числа публикаций сродни тем показателям, которые в советское время в обилии продуцировались Госпланом. Производство непрерывно росло, а в магазинах стояли очереди. Производилось много плохой, некачественной продукции, притом что производящие ее предприятия бодро рапортовали, что планы выполняются. Чем все это закончилось, мы с вами хорошо помним.

В науке необходимо придерживаться принципа реальности. Действующий, работающий ученый может написать в год не более двух серьезных статей. Необходимо, оценивая труд ученого, принимать во внимание весь комплекс его деятельности - исследования, в которых он принял участие, лекционные курсы, которые он прочел, конференции, к участию в которых был приглашен и на которых делал важный доклад, учебники и пособия, которые подготовил, консультации, которые он проводил у аспирантов.

Весь этот объект работы не наблюдаем с позиций министерства, но он хорошо просматривается на уровне научного учреждения, в самом научном сообществе. Нужно больше доверять самим ученым, они, если не подвергать их прессингу, сами разберутся, кто из них эффективен, а кто нет. По моим наблюдениям, это происходит в том случае, если подлинный мотив научной деятельности подменяется бюрократической логикой самосохранения любой ценой. Но пока в сообществе ученых те, кто так мыслит, не делают погоды. Диалог, доверие, открытость, отказ от манипуляций - вот принципы, которые помогут сохранить науку. О том, что случится с ней, если победят нынешние тенденции, не хочется думать.

Вся страна - дискретная зона

Любая точка Азербайджана имеет большое значение для археологии

Результаты археологических и этнографических исследований, проведенных в Азербайджане в 2018 году, обсудили во время научной сессии, организованной Институтом археологии и этнографии и посвященной 50-летию первого прихода к власти Гейдара Алиева.

Открывшая сессию академик-секретарь Отделения общественных наук академик Наргиз Ахундова отметила, что в 1969 году по сути начался новый этап в судьбе азербайджанского народа: "Гейдар Алиев сыграл исключительную роль в развитии азербайджанской науки, формировании национальных кадровых ресурсов, развитии родного языка, защите и пропаганде материального и культурного наследия нашей страны, в том числе археологии и этнографии".

Академик подчеркнула важность сохранения, восстановления и представления нашего археологического наследия мировому сообществу, в том числе - чрезвычайную важность создания археологических музеев в регионах, и в их числе - музеев под открытым небом. В этом деле, продолжила она далее, трудно переоценить деятельность Института археологии и этнографии, ученые которого не одно десятилетие проводят серьезные археологические раскопки, зачастую совместно с их зарубежными партнерами реализуют важнейшие научные проекты, информация об артефактах, найденных ими, отражена в монографиях и статьях в журналах с высоким импакт-фактором.

Более подробно об этом рассказала директор института профессор Маиса Рагимова. Ее доклад был посвящен роли общенационального лидера Гейдара Алиева в развитии археологии и этнографии в Азербайджане, самый пик которого пришелся на середину 70-х годов прошлого века: в 1974 году в Институте истории Акаде-

мии наук АзССР был организован Сектор археологии и этнографии, во все регионы республики были отправлены археологические и этнографические экспедиции. "Несмотря на то, что археологические и этнографические исследования проводились в нашей стране на протяжении более 100 лет, - отметила она, - революционное развитие в этих областях было достигнуто именно в 1970-х и 1980 годах прошлого века. В результате этих исследований было доказано, что Азербайджан является од-

ним из древнейших населенных пунктов и центров цивилизации в мире".

Она также отметила, что по инициативе Гейдара Алиева в 1981 году было принято решение "О мерах по улучшению охраны, реставрации и использованию памятников архитектуры и археологии в Азербайджанской ССР".

В 1993 году распоряжением Президента Гейдара Алиева был создан самостоятельный институт в структуре академии со своей аспирантурой, докторантурой и другими подразде-

лениями. Сегодня институт - одно из самых активных научных учреждений страны, его сотрудники открывают все новые страницы загадочной истории Азербайджана, археологические раскопки с зарубежными исследователями, которые дают высокую экспертную оценку обнаруженным в нашей стране материальным свидетельствам античного периода, проводятся не одно десятилетие. Всего в общей сложности в регионах функционируют около полусотни экспедиций.

В свою очередь и азербайджанские археологи принимают активное участие и в раскопках за пределами страны.

Без преувеличения, любая точка Азербайджана имеет большое значение для археологической науки. Для примера Абшерон, территория которого стала одним из очагов освоения человеком еще в глубокой древности. До последнего времени ранняя хронология освоения полуострова оставалась в пределах III тыс. до н.э., а в начале XX века здесь были найдены отдельные каменные орудия палеолита, не привлекавшие тогда внимания ученых. В результате работ последних лет на территории нефтепромыслов Сураханы была выявлена верхнепалеолитическая стоянка (а это 18-16 тыс. до н.э.). Здесь же обнаружены материалы, состоящие из кремневых и обсидиановых орудий, позволившие пересмотреть устоявшееся мнение о том, что Абшерон был заселен лишь в эпоху ранней бронзы.

Галия Зискинд

Образование

Конференция

В Университете АДА состоялась 4-я Международная образовательная конференция "К инклюзивному, равному и качественному образованию: возможности, цели и задачи". Форум прошел при совместной организации университета, Министерства образования, Всемирного банка и ЮНИСЕФ, его цель - повысить интерес к проблемам в сфере образования и их изучению, объединить местный и международный опыт, повысить навыки молодежи в соответствующей сфере путем привлечения их к исследованию.

На конференции выступили ректор университета, посол Хафиз Пашаев, министр образования Джейхун Байрамов, региональный советник по образованию ЮНИСЕФ по Европе и Центральной Азии Пармосивеа Сообраян и др.

Ускоренными темпами

Развитие дошкольного образования в Азербайджане по сравнению с другими странами региона идет ускоренными темпами, заявил региональный консультант ЮНИСЕФ по образованию Пармосивеа Бобби Сообраян.

Он отметил, что при финансовой поддержке ЮНИСЕФ и Европейского союза запущен проект по привлечению детей в возрасте 3-5 лет к дошкольному образованию общинного типа: "Основываясь на международном опыте, проект реализуется в Баку и 10 районах, охватывая более 2000 детей из 100 общин. В будущем предусматривается расширение масштабов проекта", - отметил консультант ЮНИСЕФ.

Открыт прием документов

С 24 июня открыта подача электронных документов для приема на работу учителей в учреждения общего среднего образования, входящие в систему Министерства образования.

Как передает пресс-служба Министерства, для того, чтобы принять участие в процессе, который продлится до 3 июля, кандидатам необходимо пройти регистрацию на сайте miq.edu.az.

В конкурсе могут принять участие граждане Азербайджана или лица с разрешением на постоянное жительство, окончившие средние специальные или высшие учебные заведения страны по педагогическим специальностям и получившие документ об образовании (диплом) государственного образца или же свидетельство об образовании за рубежом, признанное в стране.

Науке противопоставлен цинизм

В управлении исследованиями возобладали сухая административная логика

Сферу государственного управления во всем мире, поразила эпидемия "h-индекса". Эффективность научных исследований пытаются унифицировать с помощью библиометрического показателя - индекса Хирша. О том, к чему может привести абсолютизация Хирша в гуманитарных науках, рассказал доктор социологических наук, заместитель директора Института социологии РАН Михаил Черныш.

Индекс Хирша изначально вовсе не предназначался для той роли, которую ему отвели в настоящее время. Он был разработан для ученых, работающих в области теоретической физики. Автор индекса отлично сознавал его слабости. Индекс зависит от численности тех, кто работает по данному научному направлению. Он зависит от стажа ученого и его статуса. Индекс стал популярен потому, что в управлении наукой возобладали сухая административная логика. Представим себе управленца, которому дано задание посчитать эффективность, ну, к примеру, деятельности художника. Какой критерий эффективности он выберет? Оригинальность, талантливость или все-таки количество? Оригинальность, талантливость сосчитать нелегко, здесь нужно привлечь профессиональных экспертов, искусствоведов, которые к тому же не всегда сходятся во мнениях. Проще использовать количественный показатель - количество картин или их суммарную стои-

мость, эквивалентом данного показателя в науке стало количество статей.

В рамках проектов науки, которые реализуются в настоящее время, количественные показатели шаг за шагом вытесняют качественные. От совокупного числа статей зависит финансирование научного учреждения и соответственно оплата научных сотрудников. Что же в результате происходит?

Желая сохранить свой уровень заработной платы, и так невысокий, ученый вынужден подчиниться административной воле. В большинстве случаев он прибегает к тактике, которая носит название "копикэтинг", - одну и ту же статью многократно дописывает, переписывает и рассылает в разные издания. Речь идет об имитации научной деятельности, а не ее реальном содержании. Производство научного знания подменяется воспроизводством пустой формы.

Один из классиков социологической науки немецкий социолог

Макс Вебер утверждал, поучая студентов, что наука невозможна без страсти к познанию, что наука - это "страстное вопрошание", становящееся для ученого подлинным призванием.

В том деле, которым мы занимаемся, призвание и профессия должны сойтись в обязательном порядке. Только в этом случае в науке возможны творчество, поиск, открытие. Принуждение к количественным показателям приводит к тому, что в науке распространяется болезнь формализаторства, цинизм, который выжигает сами смыслы научной деятельности. А науке противопоставлен цинизм.

Давайте подумаем, как эта гонка за количеством статей скажется на молодых ученых, которые должны, прежде чем достигнуть зрелости, обрести исследовательский опыт, определить свой содержательный интерес. Не только способы цитирования, но и сами условия гуманитарных и естественнонаучных дисциплин существенно разнятся. Вильгельм Дильтей был одним

из первых, кто провел линию разграничения между "науками о природе" и "науками о духе". Науки о природе изначально тяготеют к глобальному агрегированному знанию, которое я бы с известной долей условности назвал "проект Web of Science". "Науки о духе" по определению существенно чаще укоренены в "почве", культуре и чаще ориентированы на конкретное общество, его историю и современное состояние. В мире есть немало ученых-социологов, относящихся с интересом к тому, что происходит в других странах, на других континентах. Речь здесь идет не о конкретных лицах, а о публикационной политике, которой придерживаются национальные издания по общественным наукам, а политика в этой области такова - печатать, прежде всего, своих, давать слово тем, кто изучает свое общество.

В этом году не только Министерство образования и науки РФ, но Российский научный фонд стал отказывать российским ученым в поддержке на том основании, что они не принимают на себя обязательств публиковаться в первом международном квартале научных изданий.

(Окончание на стр. 7)

Что почитать

Издан задачник

В Москве в издательстве "Перо" под общей редакцией доктора педагогических наук профессора А.Нижникова издан задачник "Высшая математика". Авторы книги, состоящей из пяти частей - А.Нижников, Рамиз Асланов, А.Муханова, С.Муханов и Тогрул Мурадов.

Пособие полностью соответствует действующим программам и предназначено для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению "педагогическое образование" по профилям "физика и информатика", "технология и информатика", "информатика".

В пособии представлены некоторые разделы теории вероятностей и математической статистики и др. Отдельное внимание уделено решению основных задач при помощи сервисов компьютерной математики и пакетов статистических программ.

Учебное пособие предназначено для использования по направлениям "управление качеством", "стандартизация и метрология", "инноватика".

Новая книга

Институтом права и прав человека издана книга "Практикум по уголовному процессу и криминологии". Автор издания - доктор юридических наук профессор Джаваншир Сулейманов.

В публикации, изданной на русском языке, отражены фактические эпизоды судебной и следственной практики, процессуальные документы по тяжким уголовным делам, решения Комитета ООН и Европейского суда по правам человека.

Благодаря исследованию, возможно анализировать ошибки и упущения, допущенные участниками указанных процессов, исключить их повторение, а также определять наиболее оптимальные способы вынесения профессионального суждения в аналогичных случаях.

О Джейхуне Гаджибейли

Вышла в свет монография доктора филологических наук Абида Тахирли "Жизнь и творческий путь Джейхуна Гаджибейли".

Научным редактором монографии, опубликованной Институтом литературы имени Низами, является доктор филологических наук доцент Никпур Джаббарлы, рецензенты - доктор филологических наук Наиля Мурадалиева и доктор философии по филологии Шахбаз Мусаев.

В книге отражены многостороннее творчество Джейхуна Гаджибейли и выдвинуты весомые научно-теоретические заключения. Новое издание является ценным вкладом в изучение литературного наследия писателя и в целом - иммиграционной литературы.

От главного редактора

На прошедшей неделе в столице Австрии Вене при организации Бакинского международного центра межрелигиозного и межкультурного диалога, Женевским центром развития прав человека и глобального диалога, посольством Азербайджана в Австрии прошла международная конференция "От межрелигиозного и межкультурного сотрудничества к общечеловеческой солидарности". Это событие совпало по времени с семьдесят восьмой годовщиной начала Великой Отечественной войны. В разрезе этих событий можно ясно представить себе, как зависим современный мир, его сфера духовности с бичом наших дней - войнами, терроризмом, ежедневно и без разбора уносящим человеческие жизни, не щадя даже детей, женщин, стариков?

Названная Первой мировой, война начала XX века вовсе не была первой, когда в вооруженном столкновении скрестили оружие не отдельные страны, а их коалиции, ставящие целью передел границ, поиск новых жизненных пространств. Если внимательно всмотреться в историю, то мировой войной вполне можно назвать те же крестовые походы, поводом для которых хоть и было освобождение "гроба Господня", но истинной целью рыцарей-крестоносцев являлись караванные пути, доступ к рынкам Востока и доставка его товаров к рынкам собственным.

Минувший век не ограничился одной мировой войной, в середине его разразилась Вторая, практически так и не завершившаяся в мае 1945-го. Перманентные вооруженные конфликты, в которых сталкивались две противоположные идеологии, продолжались вплоть до того времени, пока в стан одной из идеологий не пробралась пятая колонна во главе с Горбачевым и Яковлевым, подкосившая устой общества равных возможностей взамен на возможность избранных есть немецкие сосиски, запивая баварским пивом. Как тогда казалось, мир, ставший однополярным, с обширными рынками бывшего соцлагеря, весьма подходящими для сбыта залежалых западных товаров, должен был перевести дыхание, отдохнуть от войн. Тем более, что Запад помимо рынков получил доступ и к богатым недрам стран, с которыми, успев заключить договора о сотрудничестве, стал осуществлять крупномасштабные проекты, исключаящие обоюдно неприемлемые военные вторжения. Вот тут и вспомнили о терроризме - войне без правил и линий фронтов, но со своей стратегией, командирами и конечными целями. И сегодня, как и тысячелетие назад, война чаще всего идет за "караванные" пути транспортировки углеводородов.

Терроризм как форма выражения несогласия с существующим порядком в различные времена владели умами многих людей, жертвующих даже собственной жизнью ради достижения поставленной цели. Терроризм чужд мусульманам, идеологии Ислама, гласящей, что смерть одного невинного человека равносильна гибели всего человечества, и не ошибусь, сказав, что терроризм так же, как и ядерное оружие, заимствован мусульманами у Запада. Говоря о странах Содружества и конкретно о Северном Кавказе, где вот уже почти три десятка лет не удается погасить очаги терроризма, необходимо признать, что семена этой беды попали сюда еще до революции из самой России. Достаточно вспомнить "подвиги" Бориса Савинкова, описанные в его книге "Конь бледный", название которой вовсе не случайно заимствовано от "Коня блед" - имени одного из четырех всадников Апокалипсиса. Жертвами "белого террора", охватившего страну сразу после Октябрьской революции, по словам одного из его авторов - генерала Деникина - становились "не только сторонники большевиков, но и случайные люди". И только призыв Ленина ответить на террор "белый" террором "красным" заглушил на короткое историческое время эту болезнь, которая в наши дни вспыхнула вновь разветвленной сетью рецидивов. К этому испытанному способу подрыва общественного спокойствия и, как следствие, роста недовольства существующей властью, в наши дни прибегают силы, заинтересованные в распаде уже России. Причем, как и в конце восьмидесятих годов, при расшатывании государственных устоев СССР, он задуман в обрат-

ном порядке от явлений центробежных, то есть от многоконфессиональных и многонациональных окраин к центру, а не от центра к периферии, как обычно бывает при борьбе за власть.

Что касается Азербайджана, то волна армянского террора параллельно с сепаратизмом улеглась сразу же после завершения задуманной аннексии части его земель в первой трети 90-х годов прошлого века. Территория Азербайджана, равно как и "мишени" - азербайджанцы, для противника были хорошо знакомы по событиям начала прошлого века, когда от его рук пали Фатали хан Хойский, бывший заместитель председателя парламента Гасанбек Агаев, министр юстиции Халилбек Хасмамедов, министр внутренних дел Бехбуд хан Джеваншир. К печальному списку уже в конце

Русская рулетка

Баку. 22 июня 1941 года.

века добавились взрывы в бакинском метро, на морском, железнодорожном и автомобильном транспорте, события в Ходжалы, сбитый в Карабахе вертолет и многое другое. В настоящее же время, как бы странно это ни звучало, армянская сторона вовсе не заинтересована в дестабилизации обстановки в Азербайджане, которая может повлечь за собой возобновление военных действий. Именно поэтому нынешнее спокойствие, столь разительное по контрасту с происходящим время от времени за нашей северной границей, в Дагестане, - больше результат стараний заинтересованных сторон в сохранении статус-кво в карабахском вопросе, нежели заслуга правоохранительных органов. Но это относительное спокойствие - вовсе не повод для успокоения, и нотки тревоги за безопасное будущее были слышны во всех выступлениях, прозвучавших в венском дворце Хофбург. Судя по выступлениям, самым опасным сценарием развития событий видятся их религиозные мотивы, в паутину которых чаще попадают молодые люди.

Современный мир, оставив позади опыт большинства из известного спектра общественных формаций и не найдя искомого жизненного идеала, все чаще обращает свои взоры к религии, что умело используют те, кто посеял хаос в Афганистане, Палестине, Ираке, Дагестане. Сегодня не секрет, что США, чьим военно-политическим задачам подчинено НАТО, увеличивает фронт своих союзников посредством цветных революций, военных вторжений, заключением контрактов, прибыль от которых идет собственным корпорациям. Там же, где подобные апробированные схемы не проходят, приходит на помощь террор, а с учетом того, что мировая "бензоколонка" сосредоточена вокруг Персидского залива с его мусульманским населением, то экстремизм и терроризм окрашиваются в зеленые цвета Ислама.

Надо отдать должное профессионализму спецслужб Запада, терпеливо, чужими

руками внедряющих в сознание истинно верующих в исламские заповеди молодых людей необходимость террора для утверждения справедливости в войне с неверными. И хотя действия обманутой молодежи, стремящейся к джихаду ради торжества справедливости через самопожертвование, и являются прискорбным заблуждением, необходимо признать, что в большинстве своем они имеют в основе своей вовсе не своекорыстный расчет.

В данном случае террор есть больше сфера убеждений, куда бессилён проникнуть карающий закон, уравнивающий всякое преступление масштабами его итогов. Нравственный, глубоко верующий и так же глубоко заблуждающийся и обманутый молодой человек и безнравственный убийца, разбойник или вор не могут быть уравнены в том, какие помыслы были двигателями и мотивами их преступлений. Ни в коей мере не оправдывая террор в любом его проявлении, хочу отметить, что для борьбы с террором обманутых и помимо своей воли льющих воду на вражескую мельницу, нужны иные подходы. Закон карает не более, чем внутреннее чувство морали и чести, и наказание, примененное к одному, может быть высшей несправедливостью в применении к другому, и поэтому эту проблему невозможно решить даже в самых совершенных рамках законодательства. Именно поэтому попытка поиска нестандартных путей решения наболевшей проблемы религиозными деятелями, подразумевающая замену камеры и гильотины Словом, заслуживает самой широкой государственной и общественной поддержки.

В наши дни необъявленная война, называемая терроризмом, уютно заняла место завершившейся холодной войны, ее различные виды и мотивации, делающие человека террористом, террористические акции, поддерживаемые некоторыми государствами, при прозрачности границ делают уязвимыми практически каждого. Неудивительно, что так остро реагирующие на сентябрьские события восемнадцатилетней давности в США и теракты в Европе американцы, равно, как и ведущие европейские державы, остаются безучастными к ежедневным терактам в Ираке и Афганистане. Незавидное будущее на глазах у всего мира уже реализуется в ряде стран Северной Африки, Ираке, Сирии, Ливане, Палестине, но не срабатывает в идеологическом Иране. А если так, то в ход пускаются наезженные варианты конфессионального противостояния, поочередные взрывы в шиитских и суннитских мечетях, и все чаще на слуху теперь слово "джихад". И самое страшное в этом даже не ежедневные сводки о погибших и раненых, а то, что общество начинает привыкать к тому, что спутником жизни становится навязанная игра в русскую рулетку, что мир постепенно, но верно погружается в это ненормальное состояние, практически не оказывая сопротивления. В наши дни, будь то в благополучной Норвегии, или раздираемом Афганистане, к каждому виску нарочно прижато дуло револьвера, предназначенного для этой злой игры, и будет ли выстрел холостым, или убьет наповал, в воле только судьбы. В уготованном ему сценарии мир напоминает лягушку, которая, будучи брошена в кипящую воду, тотчас из нее выпрыгивает, но она же, опущенная в воду холодную и медленно нагреваемую, попросту сваривается, сама того не замечая...

В шестом номере журнала "Химия и жизнь" в 2018 г. опубликована статья кандидата биологических наук С.В.Багоцкого, посвященная 50-летию "Римского клуба". Что это за клуб, как он появился и каковы побудительные причины его создания?

История такова. Нам, жителям Земли хорошо известна проблема окружающей среды. Проблема эта довольно старая. Еще Энгельс в "Диалектике природы" указывал, что природа начинает "мстить" людям за неразумное отношение к ней. Это было сказано во времена, когда окружающая среда еще была способна самовосстанавливаться. Но с развитием различных производств, отраслей промышленности, среды которых химия стала чуть ли не основным источником загрязнения биосферы, сохранение окружающей среды обитания человека становилось злостной проблемой, и к 70-м годам прошлого столетия достигло такого накала, что приняло глобальный характер и такую остроту, что прогрессивно мыслящие ученые забили тревогу. Необходимо было неотложно заниматься проблемой избавления развития цивилизации от негативных последствий научно-технической революции, отрицательной стороны процессов воздействия человека на природу, истощения природных ресурсов и отравления окружающей среды. Грозившая опасность усугублялась тем, что процессы эти вследствие своего развития по экспоненциальному закону носили кризисный характер.

Прогрессивно мыслящие ученые, естественно, искали пути вывода всех отраслей промышленности, особенно химической и нефтеперерабатывающей, из ранга злейших загрязнителей окружающей среды.

Итальянский предприниматель Аурелио Печелли разослал письма тридцати ведущим исследователям мира, предложив встретиться в Риме для обсуждения проблем, стоящих перед человечеством. На первой встрече, прошедшей 6 и 7 апреля 1968 года, было принято решение о создании Римского клуба - неформального объединения интеллектуалов, открыто обсуждавших вопросы социально-экономического развития человечества, философии, культуры и экологии, а также организовывавших исследования по этим вопросам. При этом клуб был свободен от политики и политических идеологий. Членами клуба стали ученые многих стран и различных специальностей.

В 1970 г. клуб начал активно сотрудничать с ведущими специалистами в области компьютерного моделирования сложных систем Джеймсом Форрестером. В 1972 г. его ученик Денис Медоуз выступил на собрании клуба со знаменитым докладом "Пределы роста" (публикация: Д.Н.Медоуз, D.L. Meadows, J.Randers, W.W.Behrens III. The Limits to Growth. New York Univers Books, 1972, 205 p.) о результатах создания компьютерных моделей мировой динамики. Некоторые модели предсказывали кризис во второй четверти XXI века, другие - смягчение кризиса по программе "нулевого роста", предполагающей стабилизацию уровня производства и численности населения. Однако, как оказалось, в 2015 г. численность населения стала несколько выше, чем по моделям, а потребление топлива - ниже.

На последующих собраниях клуба выступали ведущие в мире специалисты по другим областям науки. Одной из важных тем деятельности Римского клуба стала экология. В XX веке эта тема становилась все более животрепещущей и обострилась до такой степени, что на состоявшейся в 1972 году в Стокгольме Конференции ООН была принята Программа по окружающей среде. В 1980 г. ООН приняла Всемирную стратегию охраны природы. В этом документе впервые появились слова "Sustainable development", переведенные (по словам автора статьи, неудачно) как "устойчивое развитие". А в 2000 г. была принята Хартия Земли, которую поддержали правительства многих стран и международные организации.

Проблемы экологии часто обсуждались в бывшем СССР в журнале "Вопросы философии" ("Круглый стол") в начале 1970-х годов, а также были предметом принятия решений прави-

ТЕЛЬСТВЕННЫХ организаций (Постановление Верховного Совета СССР "О Мерах по дальнейшему улучшению охраны природы и рациональному использованию природных ресурсов", 1972 г.; Постановление ЦК КПСС и Совета Министров СССР "Об усилении охраны

к концу XX века, и перешла со многими нерешенными вопросами в век нынешний. А почти 40 лет назад, начиная с 1930-х годов, те же проблемы были не только поставлены молодым тогда Муртузой Нагиевым на тему дня как злободневные, но и предложены решения на основе

нетики и химической термодинамики. Давно появившаяся проблема особенно обострилась с развитием нефтеперерабатывающей и нефтехимической отраслей промышленности. И уже тогда ученые, осознавшие угрозу для человечества от отрицательной обратной связи, забили

Научное предвидение

Римский клуб и прозорливость академика Муртузы Нагиева

природы и улучшении использования природных ресурсов", 1973 г.).

С интересным для темы настоящей "Записки" докладом выступили на собрании Римского клуба ведущие в мире специалисты в области системного анализа Михайло Месарович и Эдуард Пестель. Они предложили перейти от концепции "пределов роста" к концепции "органического роста", при котором экономическое развитие не тормозится, а меняет направление с учетом возможностей биосферы.

Проанализировав статью С.В.Багоцкого, посвященную 50-летней деятельности Римского клуба, мы акцентировали внимание на тех темах и соответствующих докладах, сделанных на собраниях клуба, которые можно соотнести с темами научных трудов выдающегося советского азербайджанского ученого, химика-технолога, Героя Социалистического труда Муртузы Фатулла оглу Нагиева.

Напомним, что создание Римского клуба было задумано в 1968 г., активная деятельность его началась в 1970 г., а интенсивный характер она приняла в связи с нарастающей остротой проблем, обсуждаемых клубом,

принципов созданной им "теории рециркуляции". Тожественность проблем, обсуждение и поиски путей решения которых стали предметом деятельности Римского клуба и основными в научной деятельности академика Нагиева, говорят об общей мировой злободневности этих проблем. Они занимали умы многих ученых, но одни из них пришли к их решению раньше, то есть осознали необходимость их решения раньше других. Это не редкое явление в науке. Одни - первопроходцы, другие вливаются в общий поток, когда острота проблем достигает своего апогея. Химическая промышленность в своем развитии становилась все более многоотраслевой, многообразной по ассортименту выпускаемой продукции и сложной по технологической схеме, структура которой включала множество аппаратов и процессов. Она стала чуть ли не основной причиной угрозы для биосферы - истощение природного сырья из-за возрастающей потребности в химических продуктах и загрязнения отходами производства из-за специфичности химического превращения сырья, подчиняющихся законам химической ки-

тревогу. Прогрессивные ученые, естественно, искали пути вывода химии из ряда злейших загрязнителей окружающей среды. Одним из числа первых, кто не только почувствовал надвигающуюся угрозу, но и проанализировал состояние способов ее устранения (или смягчения), стал наш соотечественник академик Муртуза Нагиев. Абсолютное отсутствие каких-либо полноценных теоретических работ по решению этой проблемы побудило Нагиева еще в студенческие годы (начало 1930-х годов) исследовать с этих позиций важный для того времени промышленный процесс - термический крекинг, который характеризовался неполным превращением исходного сырья в целевые продукты (бензин, керосин и т.д.), и поэтому осуществлялся с рециркуляцией - возвратом непрореагировавшего сырья обратно на переработку - либо в тот же аппарат (простой рециркулят), либо на производство новых продуктов (сопряженный рециркулят), уменьшая количество непреработанного сырья, которое зачастую считалось отходом, загрязняющим почву (в случае захоронения), водоемы (с отходящими водами) и воздушное пространство (дымовыми газами).

Уже много позже, в 1972-73 гг. в период активного обсуждения проблемы экологии ("Круглый стол" журнала "Вопросы философии", №4, 1972) отмечалось, что максимальное использование отходов возможно только при создании химико-технологического комплекса, структуру которого невозможно представить без рециркуляции. И переход промышленности к беструбной, бесточной, безотходной технологии производства - единственно возможный путь к сохранению биосферы от загрязнения. А пока шла разработка принципов создания такой технологии.

Зоя Зайцева,
доктор философии по химии,
ведущий научный сотрудник
Института катализа и
неорганической химии им.
академика Муртузы Нагиева

(Окончание следует)

Сотрудничество

Член редколлегии

Генеральный директор Республиканского центра сейсмологической службы член-корреспондент НАНА Гурбан Етирмишли избран членом редакционного совета научного издания "Российский сейсмологический журнал" Федерального исследовательского центра "Единая геофизическая служба Российской академии наук".

В связи с избранием директор Федерального исследовательского центра Юрий Виноградов прислал письмо в Центр сейсмологической службы.

Исследуется древняя керамика

Научный сотрудник отдела археологических памятников Российского государственного исторического музея Наталья Петрова находится в нашей стране. Цель командировки - изучение керамических изделий, относящихся к эпохе неолита (VI-V тысячелетия до н.э.) и хранящихся в Институте археологии и этнографии.

Российский ученый изучает технологию неолитической керамики на Ближнем Востоке и Кавказе, выявляет сходные и отличительные особенности изделий, произведенных в неолитических поселениях Ближнего Востока, Южного и Северного Кавказа.

Высокая оценка

В Московской области прошел международный симпозиум, организованный Российской академией наук, Министерством сельского хозяйства, Федеральным исследовательским центром и Российским университетом дружбы народов.

На пленарном заседании симпозиума директор Института почвоведения и агрохимии член-корреспондент НАНА Алиевсат Гулиев выступил с докладом "Рекультивация нефтезагрязненных почв на Апшероне посредством субтропических растений".

В ходе симпозиума принято решение, что соответствующие учреждения НАНА, РАН и Академии наук Казахстана должны сотрудничать по обсуждаемым вопросам, подписан протокол о намерениях по сотрудничеству.

Доклад Алиевсаты Гулиева был заслушан также и в Институте биохимии и физиологии микроорганизмов им. Г.Скрябина.

На встрече с директором Института физико-химических и биологических проблем почвоведения членом-корреспондентом РАН Андреем Алексеевым были обсуждены проблемы загрязнения земель и их ремедиация. А.Гулиев подробно информировал о работе, проводимой в этой области в Азербайджане.

Новости

Против вымыслов

В Институте истории состоялась научная конференция на тему “Армянский фактор в истории Азербайджана и его исторические корни”.

Открывший конференцию директор института академик Ягуб Махмудов, отметил, что последние 200 лет история нашего народа, начавшаяся с переселения армян на Южный Кавказ, полна трагедий. В советское время нам преподносилась фальсифицированная история, будто аборигенным населением Южного Кавказа являются армяне. Для предупреждения повторения подобного институтом опубликованы книги по истории Иреванского ханства, направленные против вымышленной теории о “великой Армении”, переиздав их на иностранных языках и распространив за рубежом.

Ягуб Махмудов обозначил главную цель азербайджанских историков, состоящую в донесении до мировой общественности нашей реальной истории и противодействии фальшивой армянской пропаганде. В результате исследований, проведенных в Институте истории, доказано, что армянского государства на Южном Кавказе до 1918 года никогда не было.

На конференции с докладами выступили президент Фонда прикладных исследований Ибрагим Алиев, историки Джаби Бахрамов, Керим Шукуров, Ильгар Нифталиев, Кямран Исмаилов.

Исследователь азербайджанской флоры

Институт ботаники и Азербайджанское ботаническое общество провели совместный научный симпозиум, посвященный выдающемуся исследователю азербайджанской флоры, члену-корреспонденту Академии наук Азербайджана Ивану Карягину.

Академик-секретарь Отделения биологических и медицинских наук академик Ахлиман Амирасланов рассказал о насыщенной научной деятельности ученого, его вкладе в развитие ботанической науки в нашей стране. Было отмечено, что более сорока лет жизни Иван Карягин посвятил систематическому изучению азербайджанской флоры, неопубликованным трудам ученого и в деле создания и обогащения национального гербария.

Директор Института ботаники академик Валида Ализаде рассказала о содержательной жизни, научной и организационной деятельности Ивана Карягина, отметила, что под научным редакторством ученого в 1950-1961 годах прошлого века опубликован 8-томный фундаментальный труд “Азербайджанская флора”, охвативший систематический показатель 437 видов растений. Было отмечено, что многолетний труд Ивана Карягина был отмечен многими государственными наградами.

Затем выступили заведующий отделом института доцент Рашад Селимов с докладом “Современные тенденции развития в систематике растений”, академик Магеррам Бабаев и др.

В завершение симпозиума был продемонстрирован фильм, посвященный жизни и деятельности Ивана Карягина, а также состоялась презентация книги “Plants of the Greater Caucasus (Azerbaijan)”, изданной под руководством академика Валиды Ализаде.

Вице-президент Национальной академии наук Азербайджана академик Ибрагим Гулиев принял Посла доброй воли Программы окружающей среды ООН, известного в прошлом хоккеиста Вячеслава Фетисова и генерального директора информационного агентства RussiaNew.Com Сергея Рыбакова.

На встрече были обсуждены причины возникновения глобальных экологических проблем, их влияние на природу и пагубные последствия, причиняемый ими экономический ущерб и пути преодоления вышеперечисленных проблем. Академик Ибрагим Гулиев рассказал гостям о работах в этом направлении в научных учреждениях академии,

Встреча с Послом доброй воли

реализованных и планируемых проектах по разведке и защите Каспийского моря. Упомянув о визите президента Российской академии наук Александра Сергеева в Азербайджан, ученый выразил уверенность в том, что в будущем международное сотрудничество в соответствующем направлении будет развиваться.

Стороны подчеркнули

значимость проведения глобального мониторинга экологических проблем, усиления контроля над производственной сферой и вовлечения научного сообщества в работу по просвещению населения. Была достигнута договоренность о подписании документа о сотрудничестве, который будет охватывать конкретные вопросы этой области.

Во встрече приняли участие академик-секретарь Отделения наук о Земле академик Фахраддин Гадиоров, директор Института географии академик Рамиз Мамедов, руководитель Управления международных связей Президиума академии Эсмירה Алирзаева.

Сотрудничество в новом формате

Во время делового визита в Азербайджан представители агентства Clarivate Analytics (Thomson Reuters) встретились с академиком-секретарем, членом-корреспондентом НАНА Аминагой Садыговым, обсудив новые возможности сотрудничества академии и агентства.

Было отмечено, что научно-аналитические данные о текущем положении академии в научных базах требуют осуществления деятельности на основе новых критериев.

Аминага Садыгов, отметив активное сотрудничество двух структур, подчеркнул, что и специалисты академии активно пользуются Web of Science, и что по сравнению с предыдущими годами статистические и аналитические

показатели НАНА в прошлом году были наиболее высокими, а требования, указанные в положениях о правилах присвоения ученых степеней и званий, которые были утверждены соответствующими указами главы государства, свидетельствуют о том, что для получения ученых степеней докторанты и диссертанты должны будут публиковать больше статей в периодических научных изданиях, которые входят в системы международного цитирования и индексации, что безусловно приведет к более активному использованию авторитетными научными базами.

В заключение встречи стороны обсудили уровень сотрудничества между науч-

ными центрами стран региона с организацией, вопросы интеграции журналов в международные научные базы и т.д.

В последнее время процессы глобализации стали формировать новые модели образования, и для достижения устойчивого развития высшего образования, упрощения доступа университетов к международным научным базам, а также для публикации научных статей ученых в различных влиятельных изданиях, в Азербайджане предпринимается важные шаги.

Как подчеркивалось на встрече, в новых реалиях предпочтение отдается не материальным, а трудовым ресурсам, человеческому капи-

талу. В первую очередь потому, что только высококвалифицированные специалисты, люди с инновационным типом мышления, способностью к творчеству могут двигать вперед науку. С этой точки зрения наше государство особое внимание уделяет реформированию всей системы образования, потому что школа, вуз и постдипломное обучение взаимосвязаны. Многие реализуемые проекты и программы в этой сфере - от создания языковых детсадов, перехода к электронной школе до обучения азербайджанской молодежи за рубежом - направлены на развитие человеческого капитала. К тому же, информированность общества, процессы глобализации формируют новые модели образования.

Галия Алиева

В рамках Года Насими

В Институте рукописей имени Мухаммеда Физули прошла традиционная Республиканская научная конференция “Имадеддин Насими: предшественники и последователи - Рукописи средних веков и исторические проблемы культуры Азербайджана”, посвященная 650-летию поэта. Участники конференции ознакомились с выставкой творчества Насими, которая экспонируется в выставочном зале института, где представлены рукописи и произведения художника Фахраддина Алиева.

Открывший конференцию вице-президент НАНА академик Иса Габиббеили отметил, что форум организован в рам-

ках соответствующего распоряжения Президента Ильхама Алиева “О праздновании 650-летнего юбилея великого азербайджанского поэта Имадеддина Насими” и объявлении 2019 года Годом Насими. Академик отметил, что в рамках названных решений академией организована серия мероприятий, изданы четыре книги. Иса Габиббеили подчеркнул, что творчеству поэта посвящены также мероприятия, проводимые в Турции, Сербии, Казахстане, Киргизии и других странах, сказал, что в сентябре юбилейные мероприятия состоят-

ся также и в Нахичеванском отделении Академии наук. Говоря о внимательном отношении к творчеству Насими со стороны руководства нашего государства, академик отметил, что по инициативе общенационального лидера Гейдара Алиева в 1973 году 600-летний юбилей Имадеддина Насими был отмечен на уровне ЮНЕСКО, а в Баку был установлен памятник поэту, снят художественный фильм, были опубликованы его произведения.

Академик-секретарь Отделения гуманитарных наук, директор Института рукопи-

сей академик Теймур Керимли в своем выступлении отметил, что творчество Насими широко изучается в институте, получены копии двух экземпляров диванов поэта. Затем были заслушаны доклады заместителя директора Института рукописей, доктора филологических наук профессора Паши Керимова, профессора Азербайджанского государственного педагогического университета доктора филологических наук Ягуба Бабаева, доцента Азербайджанского университета архитектуры и строительства доктора филологических наук Лалазар Ализаде и др.

Конференция продолжила работу по сессиям.

Перспективы сотрудничества

Посол по особым поручениям Министрства иностранных дел Азербайджанской Республики - генеральный секретарь Национальной комиссии Азербайджанской Республики по ЮНЕСКО Эльнур Султанов во время рабочего визита в Париж провел встречу с заместителем генерального директора ЮНЕСКО по приоритетной Африке и внешним связям Эдуардом Матоко.

Состоялся широкий обмен мнениями по текущему положению и дальнейшим перспективам сотрудничества между Азербайджаном и ЮНЕСКО. Эльнур Султанов отметил, что Азербайджан придает особое значение сот-

рудничеству с ЮНЕСКО - специализированным учреждением Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры, подчеркнул исключительные заслуги первого вице-президента Азербайджанской Республики, президента Фонда Гейдара Алиева, посла доброй воли ЮНЕСКО Мехрибан Алиевой в развитии существующих тесных связей.

Отметив, что в этом году исполняется 25 лет со дня создания Национальной комиссии, генеральный секретарь проинформировал о цикле мероприятий, проводимых по этому случаю как внутри страны, так и за ее пределами.

Кроме того, он рассказал о сотрудничестве Национальной комиссии с Секретариатом ЮНЕСКО, а также с национальными комиссиями стран-членов.

В свою очередь Эдуард Матоко, выразив удовлетворение уровнем развития связей между Азербайджаном и ЮНЕСКО, отметил, что Азербайджан всегда привержен ценностям и идеям ЮНЕСКО. Поздравив в связи с 25-летием создания Национальной комиссии, он подчеркнул ее важную роль в реализации программ ЮНЕСКО. Отметив, что 43-я сессия Комитета Всемирного наследия, которая состоится с 30 июня по 10 июля текущего года в Баку, является важным событием, Эдуард Матоко выразил уверенность в успешном проведении мероприятия.

Обсуждены вопросы безопасности

Делегация, возглавляемая руководителем Администрации Президента Азербайджанской Республики академиком Рамизом Мехтиевым, приняла участие в 10-й международной встрече высоких представителей, курирующих вопросы безопасности. Во встрече, проходившей в столице Башкортостана Уфе с участием представителей 119 стран, обсуждались вопросы национальной безопасности и обеспечения устойчивого социально-экономического развития в условиях роста гибридных угроз.

В повестку дня встречи также вошли обсуждение сотрудничества в области чрезвычайного гуманитарного реагирования, вопросы взаимодействия в области системы международной информационной безопасности и борьбы с распространением террористической идеологии.

Руководитель Администрации Президента Азербайджана Рамиз Мехтиев, выступив на встрече с докладом, проинформировал о мерах, осуществляемых в нашей стране, по

прогнозированию, предупреждению и предотвращению гибридных угроз.

В рамках мероприятия академик Рамиз Мехтиев провел двусторонние встречи с секретарем Совета безопасности Российской Федерации Николаем Патрушевым, государственным секретарем Совета безопасности Рес-

публики Беларусь Станиславом Засом, секретарем Высшего совета безопасности Республики Молдова Артуром Гуменюком и секретарем Совета безопасности Кыргызской Республики Демиром Сагынбаевым. Во время этих встреч обсуждались вопросы сотрудничества по линии советов безопасности.

Президент Государственной нефтяной компании Азербайджанской Республики Ровнаг Абдуллаев посетил Парк высоких технологий Академии наук.

Руководитель Национальной академии наук академик Акиф Ализаде проинформировал гостя о деятельности Парка ВТ, отметив, что в настоящее время здесь функционируют различные инновационные учреждения. На территории парка созданы благоприятные условия для деятельности резидентов, осуществляется процесс воплощения инновационного мышления в бизнес, добавил А. Ализаде. Было отмечено, что главной целью парка является содействие устойчивому развитию национальной экономики, повышение ее конкурентоспособности, создание благоприятных условий для внедрения научно-технологических достижений в производство.

Ровнаг Абдуллаев ознакомился также с деятельностью Стратегического научно-аналитического центра академии, проводимых здесь работ. Было отмечено,

Сотрудничество будет продолжено

но, что лабораторные помещения центра оснащены современным оборудованием, что основной задачей, поставленной перед учреждением, является объективная оценка результатов испытаний.

Гость ознакомился также с производственным процессом и готовой продукцией Опытно-промышленного завода академии и ООО Millers Oils Azerbaijan. Высококачественные смазочные материалы, произведенные здесь, вызвали большой интерес у делегации нефтяной компании. Было отмечено,

но, что основными направлениями деятельности Millers Oils Azerbaijan являются судовые дизельные, а также высококачественные смазочные автомобильные масла.

Также было отмечено, что в рамках сотрудничества с академией с нефтяной компанией в Парке высоких технологий производятся различные виды смазочных материалов.

Далее делегация ознакомилась с беспилотными летательными аппаратами и военно-ориентированными инновационными продукта-

ми Центра стратегических научных исследований. Было отмечено, что Парк ВТ занимается производством электроники, автоматизации, программного обеспечения, беспилотных летательных аппаратов и других электронных устройств. Здесь расширена работа по производству беспилотных летательных аппаратов, отвечающих современным стандартам. Разработка таких устройств и производство многофункциональных беспилотных летательных аппаратов - одно из перспективных направлений деятельности технопарка.

В конце встречи был проведен круглый стол в главном административном здании парка. Делегация Государственной нефтяной компании высоко оценила качество производимых нефтепродуктов, деятельность лабораторий, подчеркнула важность продолжения сотрудничества между двумя организациями, необходимость принятия решений по обмену опытом.

На пороге юбилея Академии наук

(Начало на стр.1)

Рассмотрев вопрос, Президиум утвердил План мероприятий и дал соответствующие поручения.

Затем были утверждены положения о памятных знаках имени академиков Мирасадуллы Миркасимова, Мустафы Топчибашева, Зарифы Алиевой, Юсифа Мамадалиева, Муртузы Нагиева, Узеира Гаджибекова, Михаила Усейнова, Самеда Вургуня, Мусы Алиева, Гасана Алиева, Захида Халилова, Азада Мирзаджанзаде, Гасана Абдуллаева и профессора Лютфи Заде. Также было принято поста-

новление наградить главного специалиста Центра стратегических научных исследований аппарата Президиума Адиля Агаева Памятным знаком академии.

На заседании были приняты также решения о командировании ряда научных сотрудников в научные учреждения зарубежных стран, внесены частичные изменения в структуру Института архитектуры и искусств и Института языкознания имени Насими.

Далее были рассмотрены вопросы, связанные с юбилеями. Был утвержден План мероприятий в связи

с 80-летним юбилеем Национального музея азербайджанской литературы имени Низами Гянджеви и даны соответствующие поручения. В связи с 70-летним юбилеем вице-президента Академии наук академика Исы Габибейли было принято постановление о проведении научной сессии, посвященной жизни и творчеству ученого, соответствующем ходатайстве о его награждении. В связи с 60-летним юбилеем академика Низами Джафарова было принято постановление о проведении научной сессии и подготовке библиографии, а в связи с

80-летним юбилеем члена-корреспондента НАНА Али Нуриева было принято постановление о награждении его Почетной грамотой академии, проведении научной сессии, подготовке библиографического указателя его научных трудов.

Следующим постановлением доктор философии по геолого-минералогическим наукам Самир Мамедов был утвержден на должность заместителя директора Парка высоких технологий НАНА.

Пресс-служба - отдел по связям с общественностью Управления по печати и информации аппарата Президиума

Официальная хроника

Признательность

В ходе телефонного разговора Президента Азербайджанской Республики с российским коллегой Владимиром Путиным Ильхам Алиев выразил благодарность в связи с присвоением аэропорту города Сургут Российской Федерации имени выдающегося нефтяника Фармана Салманова и подчеркнул, что это решение было воспринято азербайджанской общественностью с большой признательностью. Фарман Салманов - советский и российский геолог, один из первооткрывателей сибирской нефти, доктор геолого-минералогических наук, член-корреспондент РАН, основатель тюменской школы геологии, один из ведущих организаторов геолого-разведочных работ в Сибири.

Навстречу будущему

Первый вице-президент Азербайджанской Республики Мехрибан Алиева направила участникам выпускного вечера "Навстречу будущему" поздравительное послание.

В послании подчеркивается, что выпускники вступают в самостоятельную жизнь, новый и важный этап, который определит их судьбу: "Наука стремительно развивается в современном мире, ежедневно мы становимся свидетелями важных открытий. Все это создает большие возможности для вас, молодых людей. Глубокое усвоение новшеств современной науки - требование нашего времени. В ваших руках быть активными и смелыми, развивать полученные знания, выдвигая новые идеи в различных сферах, реализовывать их."

Независимо от выбранной вами профессии, каждый из вас должен беречь независимость нашего государства, присущие нашему народу благородные ценности, прилагать усилия для дальнейшего развития и укрепления Азербайджана. Уверена, что с сегодняшнего дня в основе каждого вашего решения, каждого вашего шага будут добрые намерения, благородство и справедливость".

В послании также отмечается, что образование составляет основу прогресса каждой нации, ее будущего. В развитии образования как одного из приоритетов государственной политики вкладываются крупные средства. Наша главная цель - воспитание грамотной молодежи с современным мировоззрением. Потому что создание нашего блестящего будущего будет возложено на вас.

"Господин Президент Ильхам Алиев, - говорится в послании, - уверенными шагами ведет нас к прекрасному будущему, и на этом пути опирается на такую, как вы, яркую, образованную, отважную и патристичную молодежь. Давайте вместе окажем поддержку дальнейшему процветанию и укреплению нашего родного Азербайджана".

Первый вице-президент Азербайджанской Республики Мехрибан Алиева пожелала выпускникам новых успехов в дальнейшем их образовании и деятельности.

Выборы

В Милли Меджлисе в рамках 53-го заседания Генеральной ассамблеи Парламентской ассамблеи Организации черноморского экономического сотрудничества прошли выборы на должность генерального секретаря структуры.

По итогам тайного голосования академик Асаф Гаджиев переизбран генеральным секретарем Парламентской ассамблеи организации и будет исполнять эту должность в течение последующих пяти лет.

НАУКА

Газета Президиума
Национальной Академии
наук Азербайджана

ЕЛМ

Наука не является,
и никогда не будет яв-
ляться законченной
книгой. Каждый важ-
ный успех приносит
новые вопросы. Вся-
кое развитие обнару-
живает со временем
все новые и более глу-
бокие трудности.
А. Эйнштейн

№ 11 (1225) • Пятница, 28 июня 2019 года • Газета выходит с 1984-го года

На заседании были рассмотрены также научно-организационные вопросы, в том числе и о предстоящем в будущем году 75-летнем юбилее академии. В своем выступлении по этому вопросу академик Акиф Ализаде сообщил, что в марте 2020 года исполнится 75 лет со времени создания академии, учреждение которой стало значимым событием в истории научной и общественной мысли азербайджанского народа, сыграло важную роль в социально-экономическом и культурном развитии страны. Академик подчеркнул, что все эти годы академия играла исключительную роль в формировании интеллектуального потенциала народа, выявлении стратегических направлений науки в соответствии с требованиями современности, развитии фундаментальных и прикладных научных отраслей, подготовке поколения профессиональных научных кадров.

Руководитель академии подчеркнул, что несмотря на то, что во второй половине минувшего века и особенно в годы руководства республикой Гейдаром Алиевым в академии были получены значимые достижения, однако в результате его прихода к власти во второй раз начался совершенно новый этап развития академической науки. Акиф Ализаде отметил, что наглядным результатом внимания и заботы главы государства Ильхамом Алиевым явилось то, что намного расширилась сфера деятельности академии, возросли ее полномочия, перед штабом отечественной науки поставлены качественно новые задачи, направленные на сохранение и развитие научно-технического потенциала страны, усиление ее экономики, обогащение национальной культуры, защиту национальных интересов. Академик напомнил о глубокой речи Президента республики на 70-летнем

На пороге юбилея Академии наук

Состоялось очередное заседание Президиума Академии наук, которое вступительным словом открыл ее президент академик Акиф Ализаде, ознакомив присутствующих с вопросами, стоящими на повестке дня.

Был заслушан доклад заместителя директора Института археологии и этнографии по научной работе доктора исторических наук Наджафа Мусеибли "Археологические исследования в Азербайджане: достижения и перспективы". Докладчик сообщил, что археологические исследования играют исключительную роль в изучении древнего периода нашей истории, рассказал об археологических исследованиях и полученных достижениях. Наджаф Мусеибли также отметил ряд важных задач, определяющих перспективы археологической науки, подчеркнул необходимость более тесных связей с различными научными отраслями, расширения мультидисциплинарных исследований. После этого состоялся широкий обмен мнениями, были озвучены ответы на вопросы и принято соответствующее постановление.

юбилее академии, в ходе которой им были определены приоритетные направления развития отечественной науки, обусловленные развитием республики. По всем обозначенным главой государства направлениям Академией наук осуществлены и осуществляются комплексные мероприятия, ныне академия играет важную роль в развитии страны, построении общества знаний, опи-

рающегося на модель интеллектуального развития.

Постановлением Президиума научным отделением, учреждениям и организациям Академии наук, управлениям и отделам аппарата Президиума поручено подготовить и представить на рассмотрение предложения в связи с предстоящим юбилеем и подготовить соответствующий план мероприятий.

Следующим был рассмотрен вопрос о Плане мероприятий по выполнению постановления Общего собрания Академии наук от 1 мая 2019 года. Академик Акиф Ализаде рассказал о полученных в академии достижениях по приоритетным направлениям науки, осуществленных мероприятиях, нацеленных на развитие научно-технического потенциала, усилении инновационной

деятельности, расширении международного научного сотрудничества, укреплении связей науки с образованием и экономикой, усовершенствовании системы подготовки кадров в соответствии с современными стандартами. Руководитель академии отметил, что за отчетный период научные учреждения принимали активное участие в реализации многочисленных государственных программ, подчеркнул, что в продолжение этих мероприятий с целью обеспечения комплексного выполнения предстоящих задач на Общем собрании Президиуму были даны соответствующие поручения, которые необходимо выполнить в течение нынешнего года. Академик сообщил также, что соответствующие предложения и План мероприятий по осуществлению этих поручений был представлен Президиуму.

(Окончание на стр.2)

Обсуждены вопросы безопасности

стр. 2

Научное предвидение

стр. 4

Русская рулетка

стр.5

Вся страна - дискретная зона

стр.6

Науке противопоказан цинизм

стр.6-7